

Arxius de Miscel·lània Zoològica, 4(2006): 1–41

Cargols terrestres (Gastropoda, Stylommatophora) del Parc Natural de la Muntanya de Montserrat (Barcelona, NE península Ibèrica)

V. Bros

Bros, V., 2006. Cargols terrestres (Gastropoda, Stylommatophora) del Parc Natural de la Muntanya de Montserrat (Barcelona, NE península Ibèrica). *Arxius de Miscel·lània Zoològica*, vol. 4: 1–41.

Abstract

Land snails (Gastropoda, Stylommatophora) in the Natural Park of Montserrat (Barcelona, NE Iberian Peninsula).— The inventory of 73 land snails in the Natural Park of Montserrat was updated following the review of 130 publications. Planned field study was also conducted in areas of different habitats on the Montserrat mountain to provide a preliminary description of the communities of land snails in the study area. A total of 342 samples of land snails were studied and 50 species were identified. The most frequent were *Pomatias elegans*, *Helicigona lapicida*, *Pseudotachea splendida*, *Abida polyodon* and *Otala punctata*. In this region of the prelittoral Catalan mountain range, the level of endemism was high for *Abida secale bofilli*, *Montserratina bofilliana* and *Xerocrassa montserratensis*. The results of the field work extend the faunistic catalogue of the Natural Park of Montserrat to include references to *Hygromia cinctella*, *Microxeromagna lowei*, *Paralaoma servilis* and *Punctum pygmaeum* in the area. Finally, investigation and conservation programmes are suggested for the endemic species *Xerocrassa montserratensis*, protected by the Plan for Areas of Natural Interest (PEIN) approved by Decree 328/1992.

Key words: Mollusk, Natural Park of Montserrat, Biodiversity, Land mollusks, Land snails, Conservation.

Resumen

Caracoles terrestres (Gastropoda, Stylommatophora) del Parque Natural de la Muntanya de Montserrat (Barcelona, NE península Ibèrica).— Se da a conocer el inventario actualizado de los caracoles terrestres del Parque Natural de Montserrat, con 73 taxones. Para cumplir este objetivo ha sido necesario efectuar una revisión bibliográfica de más de 130 publicaciones. A la vez, se ha llevado a cabo, de modo planificado, un trabajo de campo en diferentes localidades del macizo con representación de los diferentes hábitats, con el objetivo de describir de modo preliminar las comunidades de caracoles terrestres del ámbito de estudio. Se han estudiado un total de 342 lotes de especies y como resultado se han identificado 50 especies. Los caracoles terrestres mejor representados han resultado ser *Pomatias elegans*, *Helicigona lapicida*, *Pseudotachea splendida*, *Abida polyodon* y *Otala punctata*. De las especies catalogadas destacan por ser endemismos de esta parte de la Cordillera Prelitoral Catalana *Abida secale bofilli*, *Montserratina bofilliana* y *Xerocrassa montserratensis*. Con los resultados del trabajo de campo se amplía el catálogo faunístico del Parque Natural de Montserrat, siendo *Hygromia cinctella*, *Microxeromagna lowei*, *Paralaoma servilis* y *Punctum pygmaeum* nuevas citas en la zona. Finalmente, se proponen algunas líneas de investigación y de conservación sobre el endemismo *Xerocrassa montserratensis*, amparado por el Decreto 328/1992 de aprobación del Plan de Espacios de Interés Natural (PEIN).

El © [2006] de l'article pertany a l'autor o autors; aquests autoritzen la revista *Arxius de Miscel·lània Zoològica* per publicar l'article sota la llicència de Creative Commons Reconeixement 3.0 que permet un ús no restringit, la distribució i reproducció en qualsevol mitjà, sempre i quan s'esmentin els autors i la revista AMZ.

Palabras clave: Mollusca, Parque Natural de Montserrat, Biodiversidad, Moluscos continentales, Caracoles terrestres, Conservación.

Resum

Cargols terrestres (Gastropoda, Stylommatophora) del Parc Natural de la Muntanya de Montserrat (Barcelona, NE península Ibèrica).— Es dona a conèixer l'inventari actualitzat dels cargols terrestres del Parc Natural de Montserrat, amb 73 tàxons. Per complir aquest objectiu ha calgut fer una revisió bibliogràfica de més de 130 publicacions. Alhora, s'ha dut a terme, de forma planificada, un treball de camp en diverses localitats del massís amb representació dels diferents hàbitats, amb l'objectiu de descriure de forma preliminar les comunitats de cargols terrestres de l'àmbit d'estudi. S'han estudiat un total de 342 lots d'espècies i com a resultat se n'han identificat 50. Els cargols terrestres més ben representats han resultat ser *Pomatias elegans*, *Helicigona lapicida*, *Pseudotachea splendida*, *Abida polyodon* i *Otala punctata*. Entre les espècies catalogades destaquen, pel fet de ser endemismes d'aquesta part de la Serralada Prelitoral Catalana, *Abida secale bofilli*, *Montserratina bofilliana* i *Xerocrassa montserratensis*. Amb els resultats del treball de camp s'amplia el catàleg faunístic del Parc Natural de Montserrat. *Hygromia cincella*, *Microxeromagna lowei*, *Paralaoma servilis* i *Punctum pygmaeum* són noves cites a la zona. Finalment, es proposen algunes línies de recerca i de conservació sobre l'endemisme *Xerocrassa montserratensis*, emparat pel Decret 328/1992 d'aprovació del Pla d'espais d'interès natural (PEIN).

Paraules clau: Mollusca, Parc Natural de Montserrat, Biodiversitat, Mol·luscs continentals, Cargols terrestres, Conservació.

(Rebut: 18/04/2006; Acceptació definitiva: 20/10/2006)

Vicenç Bros, Museu de Ciències Naturals de Barcelona, Psg. Picasso s/n., 08003 Barcelona, Spain. E-mail: broscv@diba.cat

Introducció

El massís de Montserrat constitueix una unitat geogràfica de gran singularitat situada al sector central de la Serralada Prelitoral Catalana (NE península Ibèrica), a cavall de les comarques de l'Anoia, el Baix Llobregat i el Bages. Montserrat s'enlaira de manera isolada sobre les planes i les serralades de la rodalia. El cim més alt és Sant Jeroni, amb 1.236 m.

Montserrat destaca per la gran personalitat del relleu, on els trets paisatgístics més notables estan expressats pels monòlits columnars i les agulles, les canals que s'enfilen pels espadats o els fenòmens càrstics, tots ells producte de l'erosió diferencial dels conglomerats de ciment calcari, d'origen eocènic, com també de les margues i gresos que s'intercalen en algunes parts de la muntanya (Guimerà & Serrat, 1992).

La insolació, els accidents del relleu, el vessant, l'alçada o la migradesa de sòl són factors que condicionen una sèrie d'oscil·lacions microclimàtiques. És per aquest motiu que, tot i que Montserrat es caracteritza per una vegetació típicament mediterrània, en aquest massís trobem una successió d'ambients naturals molt diversificats (Folch i Guillén & Franquesa, 1984) i apropiats per al desenvolupament de diverses comunitats de mol·luscs terrestres.

Les primeres citacions de mol·luscs que fan referència al massís de Montserrat es deuen al doctor Marià de la Pau Graells (1846). Posteriorment, a l'any 1870, el metge i naturalista impulsor de la ciència de la malacologia a la península Ibèrica, Joaquín González Hidalgo, descriu l'*Helix montserratensis* (fig. 1), que més tard constarà també al *Catálogo iconográfico y descriptivo de los Moluscos terrestres de España, Portugal y las Baleares* (Hidalgo, 1875–1884). Posteriorment, Paul Fagot descriu, mitjançant cargols recol·lectats a la muntanya de Montserrat, els tàxons endèmics catalans anomenats actualment *Montserratina bofilliana* (Fagot, 1884) i *Abida secale bofilli* (Fagot, 1884).

Al cap de poc temps, el naturalista barceloní Josep Maluquer publicà un article titulat "Moluschs recollits en la muntanya de Montserrat", per donar a conèixer un catàleg de 59 espècies (Maluquer, 1901).

Una aportació notable és la del monjo montserratí Adeodat F. Marcet a la *Revista Montserratina*, on publica diversos articles titulats: "Fauna malacològica de Montserrat" (Marcet, 1909–1910). Fa una revisió bibliogràfica dels coneixements que fins a aquells anys es tenien sobre els mol·luscs de la muntanya i, alhora, aporta dades i localitzacions. Cita 153 tàxons entre espècies, varietats i multitud de formes de conquilles. Cal destacar també d'altres referències als mol·luscs de Montserrat fetes per Servain (1880), Bofill (1882, 1891, 1898, 1916, 1917), Locard (1882), Westerlund (1883, 1885, 1887), Fagot (1886, 1891, 1906), Martorell & Bofill (1888), Novellas (1903), Zulueta (1904b) i Hidalgo (1916).

Però l'obra que més ha contribuït a la revisió sistemàtica de les dades existents referents a les malacofaunes montserratina i catalana ha estat la dels malacòlegs Artur Bofill i Fritz Haas, en què s'enumeren 76 espècies trobades a Montserrat (Bofill & Haas, 1920).

Més recentment, alguns autors han donat referències d'algunes espècies de cargols del massís de Montserrat, entre d'altres Riedel & Vilella (1968), Altimira (1971), Riedel (1972), Giusti & Manganeli (1988), Bros et al. (1989) i Altaba & Ros (1991).

El Patronat de la Muntanya de Montserrat ha encarregat un projecte d'estudi amb una doble finalitat. D'una banda, fer una síntesi dels coneixements existents sobre la fauna de cargols terrestres del Parc Natural mitjançant la recerca bibliogràfica (annex 1). D'altra banda, portar a terme de forma planificada un treball de camp en diferents localitats d'estudi per tal de descriure, de manera preliminar, les comunitats de cargols terrestres dels diferents ambients. S'ha esbrinat, en cada cas, quines són les espècies més rellevants i quins són els elements bàsics dels ecosistemes montserratins, coneixements que amb posterioritat poden ser utilitzats en l'elaboració de materials d'educació ambiental.

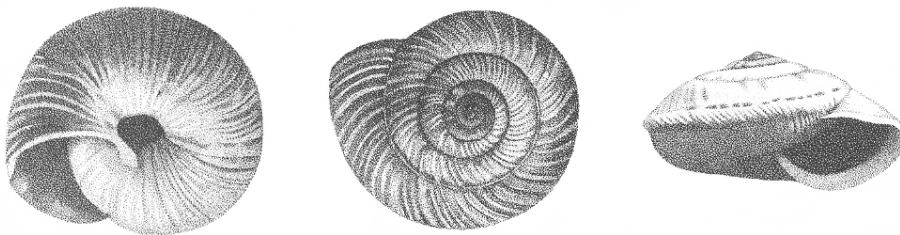

Fig. 1. *Xerocrassa montserratensis* (Hidalgo, 1870). Segons Haas (1929). Fauna malacològica terrestre y de agua dulce de Cataluña. *Treb. Mus. Ciènc. Nat.*, núm. 13. Edició facsimil 1991. *Treballs del Museu de Zoologia*, Barcelona.

Fig. 1. *Xerocrassa montserratensis* (Hidalgo, 1870). According to Haas (1929). *Fauna malacològica terrestre y de agua dulce de Cataluña* (Land and freshwater mollusks in Catalonia). *Treb. Mus. Ciènc. Nat.*, núm. 13. Facsimile Edition 1991. *Treballs del Museu de Zoologia*, Barcelona.

Material i mètodes

S'ha revisat tota la bibliografia malacològica de què s'ha disposat, consultant la biblioteca del Monestir de Montserrat, la biblioteca de la Facultat de Ciències de la Universitat Autònoma de Barcelona i la biblioteca especialitzada en zoologia del Museu de Ciències Naturals de la Ciutadella de Barcelona. S'han consultat més de 130 publicacions. Ha calgut adequar els noms científics de cada espècie de mol·lusc gasteròpode terrestre a la nomenclatura actual, per a la qual cosa s'han consultat obres bibliogràfiques antigues, com és el cas de Bofill & Haas (1920), Bofill et al. (1921), Haas (1929) i Germain (1930). Així mateix, s'han tingut en consideració revisions més recents de diferents grups taxonòmics o d'espècies concretes de mol·luscs com Gittenberger (1973), Prieto (1985), Prieto et al. (1986), Altonaga (1988a, 1988b, 1989, 1990a, 1990b, 1992a, 1992b), Bech (1990), Gorrotxategi et al. (1990), Nordsieck (1990), Altonaga et al. (1994), Puente (1994, 1995), Puente et al. (1994), Puente & Altonaga (1995), Giusti et al. (1995), Turner et al. (1998) i Falkner et al. (2002).

En la planificació del treball de camp s'han seleccionat 13 parcel·les d'estudi, de 100 m², amb representació dels diferents ambients naturals. En cadascuna de les parcel·les estudiades s'han diferenciat dues o tres subparcel·les representatives dels diferents hàbitats, amb un total de 28 subparcel·les estudiades. Les parcel·les d'estudi han estat seleccionades a l'interior del Parc Natural i, majoritàriament, a la Reserva Natural Parcial, exceptuant-ne les localitats 11 i 13 que estan situades a l'entorn de protecció del Parc (taula 1, fig. 2).

Els hàbitats malacològics considerats han estat els ambients rupícoles (presentes a les parcel·les núm. 1, 3, 4, 6, 7, 8, 9 i 10), els alzinars i boscos mixtos (presentes a les parcel·les núm. 1, 2, 3, 6, 7 i 8), els ambients arbustius i les pinedes (presentes a les parcel·les núm. 4, 5, 9, 10 i 12), els ambients riparis i els boscos de ribera (presentes a les parcel·les núm. 5, 11, 12 i 13) i els ambients antropògens (presentes a les parcel·les núm. 1, 2, 9, 11 i 13).

El protocol de recollida de dades reconeix l'estat dels exemplars segons que siguin: vius (V), vius en nombre superior a cinc exemplars (VD) i morts detectats per les seves conques (M). Els microhàbitats terrestres considerats han estat: sòl sense vegetació, humus/virosta, murs i pedres, sota pedres, vegetació herbàcia, vegetació arbustiva, vegetació arbòria (tronc), troncs morts i vora de l'aigua.

Taula 1. Relació de les localitats estudiades del Parc Natural de Montserrat (Barcelona, NE península Ibèrica), de les quals es reconeixen: el número de la parcel·la (P), el topònim (T), les subparcel·les estudiades en cada localitat: ambients rupícoles (RU), alzinars i boscos mixtes (AL), ambients arbustius i pinedes (PI), ambients riparis i boscos de ribera (RI), ambients antropògens (AN), les coordenades UTM i l'altitud (A).

Table 1. Data on the localities studied in the Natural Park of Montserrat (Barcelona, NE Iberian peninsula), stating: the number of the plot (P), the toponym (T), the subplots studied in each locality: rocky areas (RU), oak and mixed forest (AL), bush and pine (PI), river banks and woods (RI), anthropogenic areas (AN), coordinates (UTM) and altitude (A).

P	T	RU	AL	PI	RI	AN	UTM-X	UTM-Y	A
1	La Vinya Nova	•	•			•	400805	4604348	470 m
2	Santa Cecília		•			•	401557	4607541	680 m
3	Ref. Vicenç Barbé	•	•				398873	4606802	890 m
4	Coll de Guiró	•		•			398225	4607053	795 m
5	Torrent de la Salut			•	•		404794	4603196	140 m
6	Sant Jeroni	•	•				401070	4606789	1200 m
7	Torrent de Sta. Maria	•	•				401882	4606117	980 m
8	Els Degotalls	•	•				403345	4605715	715 m
9	La Salut	•		•		•	402455	4603121	404 m
10	Coves Salnitre	•		•			402898	4603286	420 m
11	Fàbrica Gomis				•	•	404595	4605500	160 m
12	Font del Baldiri			•	•		403001	4607185	200 m
13	Marganell				•	•	399342	4610730	320 m

El temps efectiu emprat per a la recol·lecció manual dels mol·luscs en cada parcel·la ha estat de 90 minuts, quan ha estat un sol recol·lector, i de 45 minuts, quan els recol·lectors han estat dos. Les prospeccions malacològiques s'han portat a terme des de setembre fins a desembre.

Els mol·luscs han estat recol·lectats manualment o amb pinces, en el cas de les espècies més petites o fràgils. S'ha escorcollat l'hàbitat amb l'ajut de lupes convencionals, cercant els mol·luscs en la virosta, entre les soques dels arbres, sota els troncs i les pedres, etcètera. Bona part de les mostres i de manera especial les no identificades al camp, que requereixen un estudi més aprofundit, han estat introduïdes en bosses de plàstic de tanca hermètica. Posteriorment, al laboratori, les mostres de conques de cargols recol·lectades en cada parcel·la han estat separades per espècies i conservades en petits recipients de vidre o de cartró segons la seva mida. I amb l'ajut d'una lupa binocular Kyowa Optical model SD-2PLQ, han estat identificades. A alguns exemplars vius se'ls ha produït la mort per anòxia, prèvia anestèsia, mitjançant cristalls de mentol. Finalment, han estat introduïts en recipients amb alcohol de 70° convenientment etiquetats per al posterior estudi.

Les obres de consulta per a la identificació de les diferents espècies de cargols han estat indistintament obres recents i bibliografia clàssica. Entre d'altres cal destacar: Bofill & Haas (1920), Haas (1929), Bech (1990), Fechter & Falkner (1993) i Kerney & Cameron (1999). La nomenclatura i la sistemàtica utilitzades han estat les emprades en obres recents com Falkner et al. (2002), Martínez-Ortí & Robles (2003) i Alba et al. (2004).

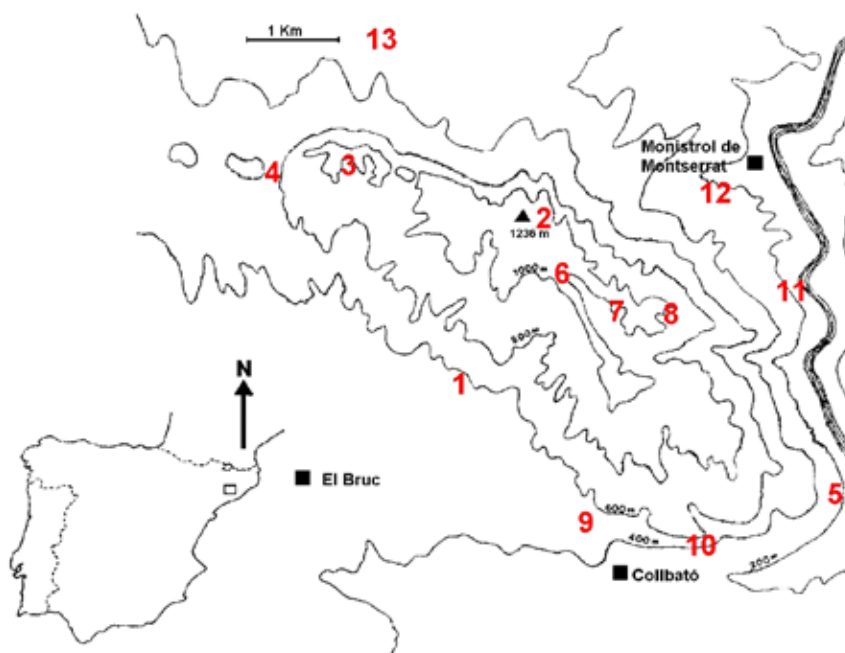

Fig. 2. Distribució de les localitats estudiades del Parc Natural de Montserrat (Barcelona, NE península Ibèrica).

Fig. 2. Distribution of the localities studied in the Natural Park of Montserrat (Barcelona, NE Iberian peninsula)

Alguns dels tàxons no han estat identificats fins a nivell d'espècie. Es tracta de mostres que no estan en bon estat o són conques no suficientment desenvolupades; aquest és el cas d'algunes de les mostres recol·lectades dels gèneres *Clausilia* i *Oxychilus*, o que pertanyen a grups taxonòmics que presenten alguna dificultat d'identificació, per la qual cosa caldran estudis posteriors mitjançant més material recol·lectat. Amb referència a les espècies del gènere *Aegopinella*, des del punt de vista conculiòlic són molt semblants i variables al mateix temps; les variacions de dimensions pròpies de cada espècie són grans i se superposen les unes amb les altres Riedel (1970). Per aquest motiu aquests cargols, amb molt poques excepcions, són indiferenciables conculiòlicament i totes les dades antigues, basades únicament en la conquilla, són qüestionables. Així, doncs, en aquests casos la revisió de la documentació no ofereix cap seguretat sobre l'espècie amb la qual un autor ha treballat (Altonaga, 1988a). A més dels tàxons *Aegopinella nitidula* (Draparnaud, 1805), *Aegopinella nitens* (Michaud, 1831) i *Aegopinella pura* (Alder, 1830) citats per diferents malacòlegs al massís, cal tenir en consideració també la possible presència d'*Aegopinella minor* (Stabile, 1864), indistingible mitjançant la conquilla. El mateix es pot argumentar del gènere *Vitrea*, i concretament del tàxon *Vitrea narbonneensis* (Clessin, 1877).

Així mateix, de manera provisional, s'ha assignat el nom de *Pyramidula* sp. a totes les mostres col·lectades d'aquest gènere de cargol rupícola que tradicionalment ha estat identificat com *Pyramidula rupestris* (Draparnaud, 1801). S'han tingut en consideració els treballs de Gittenberger & Bank (1996) i Gómez et al. (1998), que distingeixen diferents espècies d'aquest gènere a la península Ibèrica. Per resoldre aquesta identificació caldria recol·lectar més material perquè el disponible és juvenil.

Resultats

Com a resultat del buidat de la bibliografia malacològica, s'han inventariat 69 espècies de cargols terrestres (annex 1). L'aportació dels resultats del treball de camp (taula 2, annex 2) a aquest inventari ha permès l'elaboració d'un catàleg actualitzat dels cargols terrestres del Parc Natural de la Muntanya de Montserrat i la rodalia (annex 3).

En el treball de camp han estat caracteritzades 50 espècies de mol·luscs terrestres (taula 2), de la qual cosa es desprèn que l'espai natural declarat com a Parc Natural de la Muntanya de Montserrat és una zona especialment rica en quant a la biodiversitat de mol·luscs (ICHN 2000).

Tenint en compte l'heterogeneïtat del component malacològic del massís i fent una valoració global de les tendències biogeogràfiques segons Haas (1929), cal considerar dos components bàsics. D'una banda, les espècies de distribució típicament mediterrània com *Eobania vermiculata* (O. F. Müller, 1774), *Ferussacia folliculus* (Gmelin, 1791), *Otala punctata* (O. F. Müller, 1774), *Pseudotachea splendida* (Draparnaud, 1801) i *Rumina decollata* (Linnaeus, 1758). I d'altra banda, les espècies de distribució paleàrtica o típicament europea com és el cas d'*Acanthinula aculeata* (O. F. Müller, 1774), *Cepaea nemoralis* (Linnaeus, 1758), *Cochlicella barbara* (Linnaeus, 1758), *Euomphalia strigella ruscina* Haas, 1929, *Merdigera obscura* (O. F. Müller, 1774), *Monacha cartusiana* (O. F. Müller, 1774) i *Vallonia costata* (O. F. Müller, 1774), entre moltes d'altres.

La singularitat de la fauna malacològica terrestre del Parc Natural ve donada, d'una banda, per les espècies endèmiques d'aquesta part de la serralada Prelitoral catalana, com són *Abida secale bofilli* (Fagot, 1884), *Montserratina bofilliana* (Fagot, 1884) i *Xerocrassa montserratensis* (Hidalgo, 1870) (fig. 1). D'altra banda, pels endemismes ibèrics següents: *Abida cylindrica* (Michaud, 1829), *Chondrina farinesii farinesii* (Des Moulins, 1835), *Chondrina tenuimarginata* (Des Moulins, 1835), *Cochlostoma martorelli* (Servain, 1880), *Granaria braunii braunii* (Rossmässler, 1842), *Hypnophila boissii* (Dupuy, 1851), *Oxychilus courquini* (Bourguignat, 1870), *Xerocrassa penchinati* (Bourguignat, 1868) i *Xerosecta (Xeromagna) arigonis* (A. Smitdt, 1853), malgrat que algunes d'aquestes espècies també estan localitzades a la vegada en localitats del sud de França. I també, per espècies molt localitzades en el context de les comarques dels voltants, com *Aegopinella pura* (Alder, 1830), *Helicodonta obvoluta* (O. F. Müller, 1774) i *Phenacolimax major* (Férussac, 1807). No podem oblidar *Zonitoides (Zonitoides) jaccetanicus* (Bourguignat, 1870) que no ha estat retrobada en el treball de camp realitzat i que únicament ha estat citada a Montserrat, a la serra de Collserola i en una localitat del massís Central francès (Kerney & Cameron, 1999).

Les espècies més ben representades a les localitats estudiades han estat *Pomatias elegans* (O. F. Müller, 1774), *Helicigona lapicida* (Linnaeus, 1758), *Pseudotachea splendida* (Draparnaud, 1801), *Abida polyodon* (Draparnaud, 1801) i *Otala punctata* (O. F. Müller, 1774).

Se citen per primera vegada en l'àmbit d'estudi: *Hygromia (Hygromia) cinctella* (Draparnaud, 1801), *Microxeromagna lowei* (Potiez & Michaud, 1838), *Paralaoma servilis* (Shuttleworth, 1852) i *Punctum pygmaeum* (Draparnaud, 1801). Cal tenir en consideració però, que la citació d'*Helix (Candidula) conspurcata* de Bofill & Hass (1920) es podria referir també a l'espècie *Microxeromagna lowei* (Potiez & Michaud, 1838).

Amb referència a l'estudi de les comunitats malacològiques (taula 3), cal fer esment que hi ha espècies que podem considerar generalistes a l'hora d'ocupar l'hàbitat, com per exemple: *Helicigona lapicida* (Linnaeus, 1758), *Otala punctata* (O. F. Müller, 1774), *Rumina decollata* (Linnaeus, 1758), *Pseudotachea splendida* (Draparnaud, 1801), *Pomatias elegans* (O. F. Müller, 1774), *Oxychilus (Ortizius) courquini* (Bourguignat, 1870), *Oxychilus (Oxychilus) draparnaudi draparnaudi* (Beck, 1837), *Euomphalia strigella ruscina* Haas, 1929, *Cernuella (Cernuella) virgata* (Da Costa, 1778), *Cornu aspersum aspersum*

Taula 2. Número total de subparcel·les estudiades del Parc Natural de la Muntanya de Montserrat (Barcelona, NE península Ibèrica) i percentatge del total on s'han detectat cadascuna de les espècies de cargols terrestres.

Table 2. Total number of subplots studied in the Natural Park of Montserrat (Barcelona, NE Iberian peninsula) and the percentage of the total where each species of land snail was detected.

Espècie	Total	% Total	Espècie	Total	% Total
<i>Pomatias elegans</i>	21	75	<i>Aegopinella pura</i>	3	10,7
<i>Helicigona lapicida</i>	19	67,9	<i>Cochlicella barbara</i>	3	10,7
<i>Pseudotachea splendida</i>	19	67,9	<i>Granopupa granum</i>	3	10,7
<i>Abida polyodon</i>	14	50	<i>Oxychilus cellarius</i>	3	10,7
<i>Otala punctata</i>	14	50	<i>Pyramidula</i> sp.	3	10,7
<i>Cornu aspersum</i>	13	46,4	<i>Trochoidea elegans</i>	3	10,7
<i>Rumina decollata</i>	13	46,4	<i>Vallonia costata</i>	3	10,7
<i>Cernuella virgata</i>	12	42,9	<i>Vitrea</i> sp.	3	10,7
<i>Oxychilus draparnaudi</i>	12	42,9	<i>Xerosecta arigonis</i>	3	10,7
<i>Montserratina bofilliana</i>	10	35,7	<i>Abida secale bofilli</i>	2	7,1
<i>Cochlostoma martorelli</i>	9	32,1	<i>Acanthinula aculeata</i>	2	7,1
<i>Euomphalia strigella</i>	9	32,1	<i>Cochlicella acuta</i>	2	7,1
<i>Discus rotundatus</i>	8	28,6	<i>Euconulus fulvus</i>	2	7,1
<i>Eobania vermiculata</i>	8	28,6	<i>Microxeromagna lowei</i>	2	7,1
<i>Oxychilus courquini</i>	8	28,6	<i>Oxychilus</i> sp.	2	7,1
<i>Phenacolimax major</i>	8	28,6	<i>Punctum pygmaeum</i>	2	7,1
<i>Abida cylindrica</i>	7	25	<i>Xerocrassa montserratensis</i>	2	7,1
<i>Cepaea nemoralis</i>	6	21,4	<i>Balea perversa</i>	1	3,6
<i>Chondrina farinesii</i>	6	21,4	<i>Chondrina</i> sp.	1	3,6
<i>Jaminia quadridens</i>	6	21,4	<i>Clausilia rugosa</i>	1	3,6
<i>Monacha cartusiana</i>	6	21,4	<i>Granaria braunii</i>	1	3,6
<i>Theba pisana</i>	6	21,4	<i>Hygromia cinctella</i>	1	3,6
<i>Clausilia</i> sp.	5	17,9	<i>Hypnophila boissii</i>	1	3,6
<i>Helicodonta obvoluta</i>	5	17,9	<i>Morlina glabra harlei</i>	1	3,6
<i>Xerocrassa penchinati</i>	5	17,9	<i>Paralaoma servilis</i>	1	3,6
<i>Aegopinella</i> sp.	4	14,3	<i>Pupilla</i> sp.	1	3,6
<i>Chondrina tenuimarginata</i>	4	14,3	<i>Vallonia</i> sp.	1	3,6
<i>Ferussacia folliculus</i>	4	14,3	<i>Vitrea contracta</i>	1	3,6
<i>Lauria cylindracea</i>	4	14,3	<i>Zonitoides nitidus</i>	1	3,6

(O. F. Müller, 1774) i *Ferussacia* (*Ferussacia*) *folliculus* (Gmelin, 1791), entre d'altres, que són presents de manera simultània en diferents unitats del paisatge del Parc Natural de la Muntanya de Montserrat.

S'han mostrat més selectius a l'hora d'establir-se en un hàbitat concret tàxons com *Abida secale bofilli* (Fagot, 1884), *Chondrina tenuimarginata* (Des Moulins, 1835), *Granaria braunii braunii* (Rossmässler, 1842), *Microxeromagna lowei* (Poitiez & Michaud, 1852), *Oxychilus* (*Oxychilus*) *cellarius cellarius* (O. F. Müller, 1774) i *Xerocrassa montserratensis* (Hidalgo, 1870) (fig. 1).

Respecte a la revisió bibliogràfica realitzada cal destacar, entre d'altres, les citacions d'*Iberus gualtierianus* (Linnaeus, 1758) de Zulueta (1904b), Marcet (1909–1910) i Aguilar–Amat (1921) degudes a alguna introducció (Bofill & Haas, 1920). En l'actualitat les seves poblacions estan, suposadament, extintes.

Discussió

L'endemisme *Xerocrassa montserratensis* (Hidalgo, 1870) (fig. 1), d'acord amb l'annex 4 del Decret 328/1992, de 14 de desembre, d'aprovació del Pla d'espais d'interès natural (PEIN) és considerada espècie de fauna protegida en tot l'àmbit del Parc Natural de la Muntanya de Montserrat. Alhora, aquesta espècie de cargol ha estat inclosa en la proposta de protecció dels mol·luscs en el Catàleg nacional d'espècies amenaçades (Alonso et al., 2001), amb la catalogació d'espècie sensible a l'alteració del seu hàbitat (sah) i s'ha proposat la redacció d'un Pla de conservació del seu hàbitat.

Considerant que les poblacions d'aquest cargol terrestre estan emparades dins els marcs normatius del Parc Natural de la Muntanya de Montserrat i del Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac, aquestes mesures poden ser suficients per a la conservació d'aquest tàxon sempre que no es produeixin canvis significatius dels usos del sòl ni altres alteracions en l'hàbitat on es distribueix.

Especialment contraproduent per a les poblacions de *Xerocrassa montserratensis* (Hidalgo, 1870) és el calcigament excessiu, amb la consegüent erosió que pot malmetre irreversiblement l'hàbitat. Aquest fet es manifesta, especialment, en indrets que donen accés a les diferents vies d'escalada a les cingleres i monòlits, i en altres zones freqüentades pels visitants del Parc Natural que practiquen aquesta modalitat esportiva.

Caldria conèixer i cartografiar la distribució d'aquesta espècie emblemàtica, així com d'altres endemismes, *Abida secale bofilli* (Fagot, 1884) i *Montserratina bofilliana* (Fagot, 1884), i espècies reductuals com per exemple *Helicodonta obvoluta* (O. F. Muller, 1774). Amb aquests coneixements es podrien valorar els diferents indrets pel seu interès malacològic, i es podrien aplicar mesures preventives o correctores si es considerés necessari. D'una primera valoració preliminar es desprèn que per les peculiaritats ecològiques, dins el context dels hàbitats del massís, la conservació dels ambients rupícoles i concretament de les codines i els pedruscalls (*Erodio–Arenarietum conimbricensis*) i altres ambients oberts similars, és prioritària tant pel seu interès paisatgístic que caracteritza el Parc Natural, com per l'alt valor patrimonial que representen els elements botànics i zoològics, essent un hàbitat d'interès per a la gestió i la conservació de la biodiversitat en el Parc Natural de la Muntanya de Montserrat.

Agraïments

El present estudi ha estat possible gràcies al finançament rebut per part del Patronat de la Muntanya de Montserrat. Cal agrair de manera especial l'interès i la confiança mostrats per Ramon Bisbal, director, i Aleix Badia, biòleg, del Parc Natural. Com també la col·laboració en la recerca bibliogràfica de Toni Espadas, de la Biblioteca de Montserrat, i Sandra Valentín i Toñi Rodríguez, de la Biblioteca del Museu de Ciències Naturals. Gràcies així mateix al Dr. Francesc Uribe, del Museu de Ciències Naturals, que ha orientat la realització del projecte d'estudi i ha aportat encertats suggeriments a l'esborrany del treball, i al Dr. Cristian R. Altaba per la revisió i correcció del manuscrit, que ha permès la realització de la versió final millorada en diferents aspectes.

Taula 3. Presència de les espècies de cargols terrestres en cadascun dels ambients estudiats, en les subparcel·les d'estudi del Parc Natural de la Muntanya de Montserrat (Barcelona, NE península Ibèrica). Cada valor representa el percentatge de subparcel·les amb un determinat ambient on s'ha localitzat l'espècie: RP. Ambients rupícoles; A. Alzinars; AR. Ambients arbustius; BRR. Bosc de ribera i ambients riparis; AN. Ambients antropògens.

Table 3. Presence of species of land snails within each of the areas studied in the subplots of the Natural Park of Montserrat study. Each value represents the percentage of subplots of a determined habitat where the species was found: RP. Rock environments; A. Holm-oak; AR. Shrub environments; BRR. River wood and riparian habitats; AN. Anthropogen environments.

Espècies	RP	A	AR	BRR	AN
<i>Abida cylindrica</i>	37,5%	67%			
<i>Abida polyodon</i>	75%	83%	60%		
<i>Abida secale bofilli</i>	25%				
<i>Acanthinula aculeata</i>				25%	20%
<i>Aegopinella pura</i>	25%	17%			
<i>Aegopinella</i> sp.		67%			
<i>Balea perversa</i>	12,5%				
<i>Cepaea nemoralis</i>	12,5%	67%	20%		
<i>Cernuella virgata</i>		17%	80%	50%	100%
<i>Chondrina farinesii</i>	62,5%	17%			
<i>Chondrina</i> sp.	12,5%				
<i>Chondrina tenuimarginata</i>	50%				
<i>Clausilia rugosa</i>	12,5%				
<i>Clausilia</i> sp.	25%	50%			
<i>Cochlicella acuta</i>				25%	20%
<i>Cochlicella barbara</i>				50%	20%
<i>Cochlostoma martorelli</i>	100%	17%			
<i>Cornu aspersum</i>		17%	60%	100%	100%
<i>Discus rotundatus</i>		50%	20%	100%	
<i>Eobania vermiculata</i>		17%	40%		100%
<i>Euconulus fulvus</i>				50%	
<i>Euomphalia strigella</i>		67%	20%	75%	20%
<i>Ferussacia folliculus</i>	12,5%		20%	25%	20%
<i>Granaria braunii</i>	12,5%				
<i>Granopupa granum</i>	12,5%	17%			20%
<i>Helicigona lapicida</i>	87,5%	50%	60%	75%	60%
<i>Helicodonta obvoluta</i>		33%		75%	
<i>Hygromia cinctella</i>				25%	
<i>Hypnophila boissii</i>					20%
<i>Jaminia quadridens</i>	37,5%		60%		
<i>Lauria cylindracea</i>	25%	17%		25%	
<i>Microxeromagna lowei</i>					40%
<i>Monacha cartusiana</i>			40%	50%	40%
<i>Montserratina bofilliana</i>	75%	67%			
<i>Morlina glabra harlei</i>		17%			
<i>Otala punctata</i>	25%	17%	100%	50%	80%

Taula 3. (Cont.)

Espècies	RP	A	AR	BRR	AN
<i>Oxychilus cellarius</i>		50%			
<i>Oxychilus courquini</i>	37,5%	17%	60%	25%	
<i>Oxychilus draparnaudi</i>	25%	50%		100%	60%
<i>Oxychilus</i> sp.		33%			
<i>Paralaoma servilis</i>				25%	
<i>Phenacolimax major</i>	25%	83%		25%	
<i>Pomatias elegans</i>	62,5%	100%	60%	100%	60%
<i>Pseudotachea splendida</i>	50%	67%	80%	50%	100%
<i>Punctum pygmaeum</i>				50%	
<i>Pupilla</i> sp.	12,5%				
<i>Pyramidula</i> sp.	37,5%				
<i>Rumina decollata</i>		50%	80%	50%	80%
<i>Theba pisana</i>			20%	50%	60%
<i>Trochoidea elegans</i>				25%	40%
<i>Vallonia costata</i>		17%		25%	20%
<i>Vallonia</i> sp.				25%	
<i>Vitrea contracta</i>		17%			
<i>Vitrea</i> sp.	12,5%	17%		25%	
<i>Xerocrassa montserratensis</i>	25%				
<i>Xerocrassa penchinati</i>	37,5%	17%	20%		
<i>Xerosecta arigonis</i>				25%	40%
<i>Zonitoides nitidus</i>				25%	

Referències

- Aguilar–Amat, J. B., 1908. Contribució a la fauna malacològica de Catalunya. Algunes Xerophiles del grup *Helyomanes*, existents en la meua col·lecció. *But. Inst. Cat. Hist. Nat.*, 5(7): 89–90.
- 1921. Altre localitat catalana de *Helix alonensis* Fer. *Butll. Inst. Cat. Hist. Nat.*, 1(5–6): 95.
- 1932. Catàleg dels *Pupillidae*. *Treballs del Museu de Ciències Naturals de Barcelona*. Vol. X. Sèrie malacològica, 4: 1– 50.
- Alba, D. M., Tarruella, A., Corbella, J., Vilella, M., Guillèn, G., Prats, L. & Quintana, J., 2004. Addenda a la llista dels mol·luscs continentals de Catalunya. *Spira*, 1, núm. 4: 1–10.
- Almodóvar, A., Jiménez, J. J., de Haro, M. & Muñoz, B., 1999. Catálogo de la colección malacològica V. Beltrán. I. Gasterópodos terrestres de la península Ibérica y Baleares. *Bol. R. Soc. Esp. Hist. Nat. (Sec. Biol.)*, 95(1–2): 63–78.
- Alonso, M. R., Altonaga, K., Álvarez R. M., Araujo, R., Arconada, B., Arrébola, J. R., Bech, M., Bros, V., Castillejo, J., Gómez, B., Ibáñez, M., Luque, A., Martínez Ortí, A., Moreno, D., Prieto, C., Puente, A. I., Pujante, A. M., Robles, F., Rolán, E. & Templado, J., 2001. *Protección de moluscos en el Catálogo Nacional de especies amenazadas*. (B. Gómez, D. Moreno, E. Rolán, R. Araujo & R. M. Álvarez, Eds.). *Reseñas Malacológicas*, XI. Sociedad Española de Malacología Ed., Madrid.
- Altava, C. R. & Ros, J. (Ed.), 1991. *Invertebrats no artròpodes. Història Natural dels Països Catalans*, vol. 8. Enciclopèdia Catalana. Barcelona.

- Altimira, C., 1969. Notas malacológicas. 8. Moluscos del delta del Llobregat. *Publ. Inst. Biol. Apl.*, 46: 91–105.
- 1971. Notas malacológicas. 13. Contribución al conocimiento de la fauna malacológica terrestre y de agua dulce de Cataluña. *Misc. Zool.*, 3(1): 7–9.
- Altonaga, K., 1988a. Estudio taxonómico y biogeográfico de las familias Endodontidae, Euconulidae, Zonitidae y Vitrinidae de la península Ibérica, con especial referencia al País Vasco y zonas adyacentes. Tesis doctoral, Euskal Erriko Unibersitatea, Bilbao.
- 1988b. Nuevos datos sobre *Oxychilus (Morlina) glaber* (Rossmoesler 1835) (*Pulmonata: Stylommatophora: Zonitidae*) en la península Ibérica. *Iberus*, 8(2): 39–45.
 - 1989. El género *Vitrea* Fitzinger 1833 (*Pulmonata Stylommatophora: Zonitidae*) en la península Ibérica. *Graellsia*, 45: 79–112.
 - 1990a. *Euconulus fulvus* (O. F. Müller 1774) (*Pulmonata: Euconuliadae*) Espezieari burozko datu berriak Iberiar Penintsulan. *Cuad. Invest. Biol. (Bilbao)*, 16: 1–21.
 - 1990b. Sobre *Zonitoides nitidus* (O. F. Müller 1774) (*Pulmonata: Stylommatophora: Zonitidae*) en la península Ibérica. *Cuad. Invest. Biol. (Bilbao)*, 16: 35–52.
 - 1992a. Nuevos datos sobre *Aegopinella pura* (Alder, 1830) (*Pulmonata: Stylommatophora: Zonitidae*) en la península Ibérica. *Anales de Biología*, 18 (Biología Animal, 7): 19–25.
 - 1992b. El género *Phenacolimax* Stabile, 1859 (*Pulmonata: Vitrinidae*) en la península Ibérica. *Zool. Baetica*, 3: 29–48.
- Altonaga, K., Gómez, B., Martín, R., Prieto, C. E., Puente, A. I. & Rallo, A., 1994. *Estudio faunístico y biogeográfico de los moluscos terrestres del norte de la península Ibérica*. Eusko Legebiltzarra, Vitoria–Gasteiz.
- Álvarez, J., 1958. Carácter residual de las biocenosis no costeras de *Euparypha pisana* Müll., y estudio especial de la del “Mar de Ontígola”, en Aranjuez. *Publ. Inst. Biol. Apl.*, 27: 97–113.
- Aparicio, M. T. & Ramos, M. A., 1982. Sobre la validez taxonómica de *Euomphalia rusinica* (Bourguignat, 1882) (*Gastropoda, Helicidae*). *Iberus*, 2: 41–55.
- Arnet, R. & Bofill, A., 1879. Excursió a Sant Llorenç del Munt. *Butll. Ass. Exc. Ca.*, 1: 123–127.
- Azpeitia, F., 1923. *El Doctor Hidalgo y sus publicaciones malacológicas*. 1–63. Madrid.
- 1925. Rectificación de nombre para una *Helix* española (*H. huidobroi* Azp.) y revisión de las especies que tienen mayor afinidad con ella. *Trab. Mus. Nac. Cien. Nat. (Zool.)*, 51: 1–37.
- Bech, M., 1990. Fauna malacològica de Catalunya. Mol·luscs terrestres i d'aigua dolça. *Treb. Inst. Cat. Hist. Nat.*, 12: 1–229.
- 1992. Dades sobre la malacofauna troglòfila de Catalunya. *Butll. Inst. Cat. Hist. Nat.* 60(9): 105–111.
- Bofill, A., 1882. Una excursió a Montserrat (8 a 12 de juny de 1880). *Anuari de l'Associació d'Excursions Catalana*. Any primer: 54–69.
- 1884. Moluscos del valle de Ribas (Cataluña). Contribución al estudio de la fauna malacológica pirenaica. *Crón. Cient.*, 7(162): 260–267.
 - 1890. Serra de Cardó (Tortosa). Moluscos recullits en aquesta localitat en agost de 1882. *Butll. Assoc. d'Excurs. Catalana*, 139–144: 3–19.
 - 1891. Contribución a la fauna malacològica de Cataluña. Excursión malacològica efectuada por los doctores D. Francisco Javier Coronado y Ruipérez y D. Francisco de Asís Coronado y Balias, de Montserrat al valle de Arán en el mes de Agosto de 1860. *Crón. Cient.*, 14(318): 49–55.
 - 1898. La *Helix montserratensis*. Su origen y distribución en el tiempo y en el espacio. *Mem. R. Acad. Cienc. Barcelona*, 3a època, II.
 - 1916. Nota sobre *Helix bofilliana* Fag. i *Pupa tarraconensis* Fag. *Butll. Inst. Cat. Hist. Nat.*, XVI: 78–81.

- 1917. Moluscos ingressats en el Museu des del mes de juny de 1916. *Junta C. Nat. Barcelona*: 533–549.
- Bofill, A. & Haas, F., 1918. Nota sobre la nomenclatura dels Pomatias de Montserrat. *Butll. Inst. Cat. Hist. Nat.*, XVIII: 169–170.
- 1920. Estudi sobre la malacologia de les valls pirenaïques: Conca del Llobregat. *Treb. Mus. Ciènc. Nat. Barcelona*, 3(13): 380–830.
- Bofill, A., Haas, F. & Aguilar-Amat, J. B., 1921. Estudi sobre la malacologia de les valls pirenaïques: Conques del Besòs, Ter, Fluvià, Muga i litorals intermitges. *Treb. Mus. Ciènc. Nat. Barcelona*, 3(14): 837–1241.
- Bourguignat, J. R., 1870. Mollusques nouveaux litigieux ou peu connues, 11ème. et 12ème. décades. F. Savy Ed., Paris.
- Bros, V., 1985. Contribució al coneixement dels mol·luscs terrestres del massís de Sant Llorenç del Munt i la Serra de l'Obac, a *El medi natural del Vallès. I Col·loqui de Naturalistes Vallesans. Annals del CEEM*, 1: 63–68. Sabadell.
- 2000. Els mol·luscs gasteròpodes (*Mollusca, Gastropoda*) del massís de Sant Llorenç del Munt i la serra de l'Obac, a *IV Trobada d'estudiosos de Sant Llorenç del Munt i l'Obac. Col·lecció Monografies*, 29: 87–95.
- Bros, V., Miralles, J. & Real, J., 1989. Fauna de Montserrat: Els cargols. *Montserrat, Butlletí del Santuari.*, 25, 2a època: 46–47.
- Calciot, E., 1908. Les migrations des mollusques terrestres entre les sous-centres hispaniques et alpines. V. Etudes sur quelques espèces du sous-centre alpin passées dans le sous-centre hispanique. *Soc. Linn. Lyon*, 55: 182–198.
- Fagot, P., 1884. Contribution à la faune malacologique de la Catalogne. *Ann. Malacologie*, 2: 169–194.
- 1886. Contribució a la fauna malacològica de Catalunya. *Cròn. Cient.*, 9(196): 51–56.
- 1890. Histoire malacologique des Pyrénées françaises et espagnoles. *Bull. Soc. Ramond*, 25(4): 215–244.
- 1891. Histoire malacologique des Pyrénées françaises et espagnoles. Liste des espèces. *Bull. Société Ramond de Bagnères-de-Bigorre*, 26(1): 1–28, 277–296.
- 1906. Contribution à la faune malacologique de la Catalogne. I. *Species novae Montseriatricae. Butll. Inst. Cat. Hist. Nat.*, 3(8–9): 133–135.
- Falkner, G., Ripken, T. E. J. & Falkner, M., 2002. *Mollusques continentaux de France. Liste de Référence annotée et Bibliographie*. Publications Scientifiques du Muséum National d'Histoire Naturelle. Paris.
- Faura, M., 1910. La espeleología de Cataluña: Fauna. *Mem. R. Soc. Esp. Hist. Nat.*, 6: 559–568.
- Fechter, R. & Falkner, G., 1993. *Moluscos*. Blume Naturaleza, Barcelona.
- Fez, S., 1944. Contribució a la malacología de la provincia de Valencia. 1º Faunula de Camporrobles. *Bol. R. Soc. Esp. Hist. Nat.*, 42: 211–224.
- Florence, F., 1886. Espèces nouvelles du Luc (Var). *Bull. Soc. Malac. France*, 3: 225–230.
- Folch i Guillèn, R. & Franquesa, T., 1984. *Vegetació. Història Natural dels Països Catalans*, vol. 7. Enciclopèdia Catalana, Barcelona.
- García San Nicolás, E., 1957. Estudio sobre la biología, la anatomía y la sistemática del género “*Iberus*” Montfort, 1810. *Bol. R. Soc. Esp. Hist. Nat.*, 55(2–3): 199–390.
- Gasull, L., 1974. Una interesante localidad desaparecida de *Xerotracha* (Castellana) *parabarcinensis* Ortiz de Zárate del Llano de Barcelona. (*Mollusca, Pulmonata*). *Bol. Soc. Hist. Nat. Baleares*, 19: 151–152.
- Germain, L., 1930. *Mollusques terrestres et fluviatiles (Première partie. Faune de France.*, 21: 1–477. Ed. Lechevalier, Paris.
- Gittenberger, E., 1973. Beiträge zur Kenntnis der pupillacea III. *Chondrininae*. *Zoologische*

- Verhandelingen*, 127: 1–267. Leiden.
- 1993. On *Trochoidea geyeri* (Soós, 1926) and some conchologically similar taxa (*Mollusca: Gastropoda Pulmonata: Hygromiidae*). *Zool. Meded. Leiden*, 67(19): 303–320.
 - Gittenberger, E. & Bank, R. A., 1996. A new start in *Pyramidula* (*Gastropoda: Pulmonata: Pyramidulidae*). *Basteria*, 60: 71–78.
 - Gittenberger, E. & Ripken, TH. E. J., 1993. On *Granaria braunii marcusii* subsp. nov. (*Mollusca: Gastropoda Pulmonata: Chondrinidae*). *Zoologische Mededelingen*, 67: 335–339.
 - Giusti, F & Manganelli, G., 1988. Notulae malacologicae, XL. *Montserratina* Ortiz de Zárate López, 1946 (*Pulmonata, Hygromiidae*): a redescription. *Iberus*, 8(1): 89–100.
 - Giusti, F., Manganelli, G. & Schembri, P. J., 1995. *The non-marine molluscs of the Maltese Islands*. Museo Regionale di Scienze Naturali [Torino]. *Monografie*, 15: 1–607.
 - Gómez, B. J., Prieto, C. E., Llorente, N. & Santos, R., 1998. Actualización del conocimiento de *Pyramidula* Fitzinger, 1833 en la península Ibérica. *Resúmenes del XII Congreso Nacional de Malacología*: 17 (C. Salas, Ed.). Màlaga.
 - Gorrotxategi, R., Abalde, A., Altonaga, K., Angulo, E., Prieto, C. E. & Puente, A. I., 1990. Nuevos datos sobre la distribución en la península Ibérica de *Rumina decollata* (Linnaeus 1758) (*Pulmonata: Stylommatophora: Subulinidae*). *Cuad. Invest. Biol. (Bilbao)*, 16: 115–124.
 - Graells, M. P., 1846. *Catálogo de los moluscos terrestres y de agua dulce observados en España, y descripción y notas de algunas especies nuevas o poco conocidas del mismo país*. Madrid.
 - Guimerà, J. & Serrat, D. (Ed.). 1992. *Geologia (II). Història Natural dels Països Catalans*, vol. 2. Enciclopèdia Catalana, Barcelona.
 - Haas, F., 1929. Fauna malacològica terrestre y de agua dulce de Cataluña. *Treb. Mus. Ciènc. Nat.*, núm. 13. Edició facsimil 1991. *Treballs del Museu de Zoologia*: 1–491. Barcelona.
 - Hesse, P., 1934. Zur Anatomie und Systematik palearktischer Stylommatophoren. *Zoologica*, 34(85): 1–57.
 - Hidalgo, J. G., 1870. Description de trois espèces nouvelles d'*Helix* d'Espagne. *Journal de Conchyliologie*, 18: 298–299.
 - 1875–1884. *Catálogo iconográfico y descriptivo de los moluscos terrestres de España, Portugal y las Baleares*, 224 p. + 44 làmines. Imprenta Segundo Martínez Ed., Madrid.
 - 1890. *Obras malacológicas. Parte II. Descripción de especies nuevas. 1. Los moluscos terrestres y marinos de España, Portugal y las Baleares*. Acad. Ciencias Exactas, Físicas y Naturales, Madrid.
 - 1916. Datos para la fauna española (moluscos y braquiópodos). *Bol. R. Soc. Esp. Hist. Nat.*, 16: 235–246.
 - 1918. *Suplemento a la bibliografía crítica malacològica publicada en el tomo XV de las Memorias de la Real Academia de Ciencias*. Imprenta Clásica Española, Madrid.
 - ICHN, 2000. Estratègia catalana per a la conservació i l'ús sostenible de la diversitat biològica. Document inèdit. Institució Catalana d'Història Natural, Barcelona.
 - Kerney, M. P. & Cameron, R. A. D., 1999. *Escargots et limaces d'Europe du Nord-Ouest*. A. Bertrand, traduction adaptation. Delachaux et Niestlé, Paris i Neuchâtel.
 - Kobelt, W., 1873. Nachträge und Berichtigungen zu meinen Catalog der im europäischen Feunengebiete lebenden Binnenconchylien. *Malakozoologische Blätter*, XXI: 177–190.
 - Locard, A., 1882. *Prodrome de Malacologie Française. Mollusques terrestres, des eaux saumâtres*. Ed. H. Georg. Lyon. i–vi + 462 p.
 - Maluquer, J., 1901. Contribució a la fauna malacològica de Catalunya. I. Moluschs recullits en la muntanya de Montserrat. *Butll. Inst. Cat. Nat.*, 1: 52–59.
 - Marcet, A., 1909–1910. Fauna malacològica de Montserrat. *Revista Montserratina*, III, IV.
 - Martínez-Ortí, A., 1999. Moluscos Terrestres Testáceos de la Comunidad de Valencia. Tesis doctoral. Fac. Ciencias Biológicas, Univ. València.

- Martínez–Ortí, A. & Robles, F., 2003. *Moluscos continentales de la Comunidad Valenciana*. Generalitat Valenciana, Conselleria de Territori i Habitatge. *Colección Biodiversidad*, 11: 1–259.
- Martorell, M. & Bofill, A., 1888. *Catálogo de la Colección Conchológica que fué de D. Francisco Martorell y Peña, legada por dicho señor a la ciudad de Barcelona y existente en el Museo de Martorell de la propia ciudad*. Tipo–Litografía de los sucesores de N. Ramírez y C^{ia}, Barcelona.
- Neckheim, T., 1995. A collecting trip to Catalonia (Spain). *The Papustyla*. Vol. 9, núm. 3: 11–14.
- Nordsieck, H., 1990. Revision der Gattung *Clausilia* DRAPARNAUD, besonders der Arten in SW– Europa (Das *Clausilia rugosa*–Problem) (*Gastropoda: Stylommatophora: Clausiliidae*). *Arch. Moll.*, 119(1988), (4/6): 133–179.
- Novellas, F., 1903. Una excursió a Montserrat. *Butll. Inst. Cat. Hist. Nat.*, III: 109–110.
- Ortiz de Zárate, A., 1946. Observaciones anatómicas y posición sistemática de varios Helicidos españoles. II. Moluscos recogidos en Cataluña. *Bol. R. Soc. Esp. Hist. Nat.*, 44: 337–356.
- 1963. Observaciones anatómicas y posición sistemática de varios Helicidos españoles. VI. Anotaciones sobre las especies españolas del género *Helicella*, subgénero *Xeroplexa* (Monterosato). Hesse 1926. *Bol. Soc. Hist. Nat. Baleares*, 9: 93–100.
 - 1991. *Descripción de los moluscos terrestres del valle de Najerilla*. Gobierno de la Rioja, Consejería de Educación, Cultura y Deportes, Logronyo.
- Prieto, C. E., 1985. Sobre la distribución geográfica de los géneros *Monacha* y *Helicigona* (*Mollusca: Pulmonata: Helicidae*) en la península Ibérica. *Butll. Inst. Cat. Hist. Nat.*, 52 (Sec. Zool.), 6: 73–82.
- Prieto, C. E., Martín, R., Gómez, B. J. & Larraz, M., 1986. Nuevos datos sobre *Acanthinula* Beck 1846, *Planogyra* Morse 1864 y *Acicula* Hartmann 1821 (*Mollusca, Gastropoda*) en la península Ibérica. *Iberus*, 6(2): 257–264.
- Puente, A. I., 1994. Estudio taxonómico y biogeográfico de la superfamilia Helicoidea Rafinesque, 1815 de la península Ibérica e islas Baleares. Tesis doctoral. Facultad de Ciencias. Departamento de Biología Animal y Genética. Euskal Erriko Unibersitateak. Bilbao.
- 1995. El género *Xerosecta* Monterosato, 1892 (*Stylommatophora: Helicoidea: Hygromiidae: Hygromiinae*) en la península Ibérica. *Iberus*, 13(2): 35–85.
- Puente, A. I. & Altonaga, K., 1995. Estudio morfológico y corológico de dos especies conculológicamente similares, *Helicella conspurcata* (Draparnaud, 1801) y *Microxeromagna armillata* (Lowe, 1852), en la península Ibérica e islas Baleares (*Pulmonata: Helicoidea: Hygromiidae*). *Zool. Baetica*, 6: 121–148.
- Puente, A. I., Ruiz J. C., Unamuno E., Mujika A. & Elozegi M. M., 1994. Ariantinae subfamilien espezie–banaketa Iberian penintsulan (*Gastropoda: Pulmonata: Helicidae*). *Cuad. Invest. Biol. (Bilbao)*, 18: 155–180.
- Raven, J. G. M., 1990. A revision of *Obscurella* Clessin, 1889 (*Gastropoda Prosobranchia: Cyclophoridae*). *Basteria*, 54: 17–62.
- Riedel, A., 1970. Beitrag zur Kenntnis der *Zonitidae* (*Gastropoda*) der französischen Pyrenäen. *Frag. Faun. Warszawa*, 15: 379–399.
- 1972. Zur Kenntnis der *Zonitidae* (*Gasteropoda*) Spaniens. *Ann. Zool. Polska Akademia Nauk*, 29: 115–145.
- Riedel, A. & Vilella, M., 1968. Zur Kenntnis der *Zonitidae* (*Gastropoda*) Spaniens. *Misc. Zool.*, 2: 11–15.
- Roselló, E., 1934. *Catálogo de la colección conculológica donada a la ciudad de Valencia por D. Eduardo Roselló Bru*. Ed. Diputación de Valencia, València.
- Sacchi, C. F., 1955. Fattori ecologici e fenomeni microevolutivi nei Molluschi della montagna mediterranea. *Boll. Zool. Rosenberg i Sellier, Torino, Un. Malac. Ital.*, 22(2): 563–652.
- 1957. Lineamenti biogeografici della Spagna mediterranea su basi malacofaunistiche.

- Publ. Inst. Biol. Apl.*, 25: 5–48.
- Salvaña, J. M., 1888. Contribución a la fauna malacológica de los Pirineos Catalanes. 2ª parte. Monografía de los moluscos terrestres y fluviátiles de la comarca de Olot. *An. Soc. Esp. Hist. Nat.*, 17: 92–123.
- Serradell, B., 1909. L'avenc dels Pouetons de les Agulles á la montanya de Montserrat. Mol·luscs, a *Sota terra*: 133–144. Club Montanyenc, Barcelona.
- 1912. *Helix gualtierio-campesina* Serradell. Especie, o mejor dicho forma nueva, intermedia entre el grupo de la *H. gualtieriana* L. y de la *H. campesina* Ezq. *Bol. R. Soc. Esp. Hist. Nat.*, 12(7): 377–384.
- Servain, G., 1880. *Etudes sur les mollusques recueillis en Espagne et en Portugal*. Ed. Saint-Germain, Paris.
- Taylor, J. W., 1914. *Monograph of British land and freshwaternmollusca*, 3: 398–416. Taylor Brothers Ed., Leeds.
- Turner, H., Kuiper, J. G. J., Thew, N., Bernasconi, R., Rüetschi, J., Wüthrich, M. & Gosteli, M., 1998. *Mollusca Atlas. Atlas der Mollusken der Schweiz und Liechtensteins*. Fauna Helvetica 2, CSCF/SEG.
- Vilella, M., 1967. Notas malacológicas. IV. Nuevas citas de dispersión. *Misc. Zool.*, 2: 17–21.
- Villena, M., Aparicio, M. T., Baratech, L. & Templado, J., 1997. Los “ejemplares tipo” de las colecciones malacológicas del Museo Nacional de Ciencias Naturales. Volumen II. *Monografías*, 13: 1–170. Museo Nacional de Ciencias Naturales, Madrid.
- Westerlund, C. A., 1876–78. *Faunae molluscorum europæorum extramarinorum prodromus*. Lundae.
- 1883. Malakologische Miscellen 1. Descriptiones 2. Conspectus formarum in regione palaeoartica viventium generis *Pomatias* Studer. *Jb. dt. malacozool. Ges.*, 10: 51–72.
- 1885. *Fauna der in palaartischen region*. Binnenconchylien, Lebenden.
- 1887. 3 *Buliminus*, *Sesteria*, *Pupa*, *Stenogyra* i *Cionella*: Register 1–15. In: *Fauna der in der Paläartischen Region*. Binneconchylien, Lebenden. I–VII, Suppl. 1: 1–83.
- Zulueta, A. 1904a. Excursió a la desembocadura del Llobregat. *Butll. Inst. Cat. Hist. Nat.*, 5: 75–77.
- 1904b. Contribució a la fauna malacològica de Catalunya. Moluschs de Montserrat. *Butll. Inst. Cat. Hist. Nat.*, 8–9: 111–113.

Annex 1. Revisió bibliogràfica dels cargols terrestres (Gastropoda, Stylommatophora) del Parc Natural de la Muntanya de Montserrat (Barcelona, NE península Ibèrica). Es mostren els resultats per ordre alfabètic. En primer lloc, s'indica el nom científic actualitzat, l'any de publicació i l'autor, tot en negreta. Tot seguit, a cadascuna de les referències bibliogràfiques hi figura l'any de la publicació, l'autor en majúscules, el nom del mol·lusc emprat en la publicació referenciada, la pàgina entre parèntesis, i per últim, el topònim o localitat de la citació.

Annex 1. Bibliographic review of land snails (Gastropoda, Stylommatophora) of the Natural Park of Montserrat (Barcelona, NE Iberian peninsula). The results are shown in alphabetical order. The updated scientific name is given, followed by the year of publication and the author in bold print. On continuation, each of the bibliographic references shows the year of publication, the author in capital letters, and name given to the mollusk in the publication referenced, the page in brackets, and lastly, the toponym or locality of the citation.

Abida cylindrica (Michaud, 1829)

- 1888 Martorell & Bofill. *Pupa cylindrica* (p. 57): Montserrat.
- 1901 Maluquer. *Pupa cylindrica* (p. 58): Degotalls/camí de Sant Joan i Sant Jeroni, cap a la cova de la Mare-de-Deu/Collbató.
- 1903 Novellas. *Pupa cylindrica* (p. 110): Montserrat.
- 1909–10 Marcet. *Pupa cylindrica* (p. 27): Montserrat.
- 1920 Bofill & Haas. *Orcula cylindrica* (p. 620): Montserrat.
- 1973 Gittenberger. *Abida cylindrica* (p. 141): El Bruc/Montserrat.
- 1989 Bros et al. *Abida cylindrica* (p. 46): Montserrat.
- 1995 Neckheim. *Abida cylindrica* (p. 12–14): "Sierra de Montserrat, on the road BP1121".

Abida polyodon (Draparnaud, 1801)

- 1884 Fagot (in Gittenberger, 1973). *Pupa montserratica* (p. 153): Montserrat.
- 1901 Maluquer. *Pupa montserratica* (p. 58): Montserrat.
- 1903 Novellas. *Pupa montserratia* (p. 110): Montserrat.
- 1909–10 Marcet. *Pupa montserratica* (p. 26): "toda la montaña de Montserrat".
- 1920 Bofill & Haas. *Pupa (Modicella) polyodon* (p. 617, 618, 620): El Bruc/Turó Boada, prop l'estació d'Olesa/La Puda de Montserrat/Monistrol de Montserrat/Montserrat.
- 1932 Aguilar-Amat. *Abida polyodon montserratica* (p. 16): Bruc/La Puda de Montserrat/Montserrat/Olesa de Montserrat.
- 1932 Aguilar-Amat. *Abida polyodon ringicula* (p. 18): Montserrat.
- 1973 Gittenberger. *Abida polyodon* (p. 157): El Bruc/Montserrat.
- 1989 Bros et al. *Abida polyodon* (p. 46): Montserrat.
- 1995 Neckheim. *Abida polyodon* (p. 12–14): "Sierra de Montserrat, on the road BP1121/Sierra de Montserrat, beside the road in the neighbourhood of El Bruc, (Collbató) /Sierra de Montserrat, beside the road in the neighbourhood of Collbató B112".

Abida secale bofilli (Fagot, 1884)

- 1888 Martorell & Bofill. *Pupa clausilioides* (p. 57): Montserrat.
- 1901 Maluquer. *Pupa bofilli* (p. 58): en el camí de Sant Miquel/Degotalls/cap a Sant Jeroni.
- 1909–10 Marcet. *Pupa bofilli* (p. 26): "camino dels Degotalls y de la Mentirosa, camino de San Miguel, en el de San Jerónimo y en el de la Santa Cueva".
- 1920 Bofill & Haas. *Pupa (Modicella) affinis bofilli* (p. 620): Montserrat.
- 1929 Haas. *Abida affinis bofilli* (p. 285): Montserrat.
- 1932 Aguilar-Amat. *Abida bofilli* (p. 21): Montserrat.
- 1973 Gittenberger. *Abida secale bofilli* (p. 114): El Bruc/Montserrat.
- 1989 Bros et al. *Abida secale bofilli* (p. 46, 47): Montserrat.
- 1999 Almodóvar et al. *Abida secale* (p. 66): Montserrat.

Acanthinula aculeata (O. F. Müller, 1774)

- 1909 Serradell (in Marcet, 1909–10, p. 272). *Acanthinula (Helix) aculeata*: Coll de Port.
 1920 Bofill & Haas. *Acanthinula aculeata* (p. 620): Montserrat.
 1929 Haas. *Acanthinula aculeata* (p. 316): Montserrat.
 1995 Neckheim. *Acanthinula aculeata* (p. 12–14): “Sierra de Montserrat, on the road BP1121”.

Aegopinella nitens (Michaud, 1831)

- 1884 Fagot (in Altonaga, 1988a). *Zonites nitens* (p. 172): Montserrat.
 1884 Fagot (in Altonaga, 1988a). *Zonites apocryptus* (p. 172): Montserrat.
 1901 Maluquer. *Hyalinia nitens* (p. 55): camí de Sant Joan/volts del Monestir.
 1901 Maluquer. *Hyalinia apocryptia* (p. 55): camí de Sant Jeroni/voltants del Monestir.
 1903 Novellas. *Hyalinia nitens* (p. 109): Montserrat.
 1909–10 Marcet. *Hyalinia nitens* (p. 302): “alrededores del monasterio/torrente dels Avellaners”.
 1909–10 Marcet. *Hyalinia apocryptia* (p. 304): “camino de San Jerónimo”.
 1909 Serradell (in Marcet, 1909–10, p. 272). *Hyalinia subnitens*: Coll de Porc, Roca Foradada.
 1920 Bofill & Haas. *Hyalinia (Polita) nitens* (p. 421, 617): El Bruc/Montserrat.

Aegopinella nitidula (Draparnaud, 1805)

- 1888 Martorell & Bofill. *Helix nitidula* (p. 48): Montserrat.
 1909–10 Marcet. *Hyalinia nitidula* (p. 302): “alrededores del monasterio”.
 1920 Bofill & Haas. *Hyalinia (Polita) nitidula* (p. 420, 617, 619): El Bruc/Montserrat.
 1972 Riedel. *Aegopinella nitidula* (p. 120): Pla dels Ocells, Montserrat.
 1995 Neckheim. *Aegopinella nitidula* (p. 12–14): “Monasterio Montserrat, on the top of the hill near the parkingplace / Sierra de Montserrat, beside the road in the neighbourhood of Collbató B112”.

Aegopinella pura (Alder, 1830)

- 1972 Riedel. *Aegopinella pura* (p. 120): Pla dels Ocells.
 1989 Bros et al. *Aegopinella pura* (p. 46): Montserrat.

Balea (Balea) perversa (Linnaeus, 1758)

- 1909–10 Marcet. *Balia perversa* (p. 27): “alrededores del Convento”.
 1920 Bofill & Haas. *Balea perversa* (p. 620): Montserrat.
 1989 Bros et al. *Balea perversa* (p. 46): Montserrat.

Cecilioides (Cecilioides) acicula (O. F. Müller, 1774)

- 1901 Maluquer. *Caecilianella acicula* (p. 57): en els Degotalls.
 1909–10 Marcet. *Caecilianella acicula* (p. 28): “camino del Degotalls, huertos del Convento y atajo de la colonia Gomis”.
 1909–10 Marcet. *Caecilianella lesviellei* (p. 28): “atajo de la colonia Gomis y orillas del Llobregat”.
 1909–10 Marcet. *Caecilianella eburnea* (p. 28): “huertos del Convento”.
 1909 Serradell (in Marcet, 1909–10, p. 272). *Hahenwarthia bugesi*: “camino dels Degotalls”.
 1920 Bofill & Haas. *Cecilioides acicula* (p. 620): Montserrat.
 1995 Neckheim. *Cecilioides acicula* (p. 12–14): “Sierra de Montserrat, on the road BP1121”.

Cepaea (Cepaea) nemoralis nemoralis (Linnaeus, 1758)

- 1888 Martorell & Bofill. *Helix nemoralis* (p. 48): Montserrat.
 1891 Bofill (in Puente, 1994). *Helix nemoralis* (p. 50+): “Montserrat, camino a San Jerónimo/Montserrat, camino a la cueva de la Virgen”.
 1901 Maluquer. *Helix nemoralis* (p. 55): Montserrat.
 1903 Novellas. *Helix nemoralis* form. *cuvieria*, *rosea*, *gesneria*, *quinquefasciata*, *polia* i *libellula* (p. 110): Montserrat.

- 1909–10 Marcet. *Helix nemoralis* form. *rubella*, *petiveria*, *libellula*, *guetardia*, *polia*, *cuvieria*, *rissoa*, *bruguieria*, *hermannia*, *voodia*, *nilsonia*, *gesneria* (p. 380): Montserrat.
- 1909–10 Marcet. *Helix hortensis*–*Helix nemoralis* var. *Peristomate albo* (p. 380): Montserrat.
- 1909 Serradell (in Marcet, 1909–10, p. 272). *Tachea (Helix) nemoralis* form. *altenia*, *mülleria*, *albescens*, *cornea* i *studeria*: Montserrat.
- 1909 Serradell (in Marcet, 1909–10, p. 272). *Tachea (Helix) hortensis* form. *raimondia*: Roca Foradada. Form. *incarnata*: Coll de Port.
- 1917 Bofill. *Helix (Tachea) nemoralis* (p. 542): Sant Jeroni de Montserrat.
- 1920 Bofill & Haas. *Helix (Tachea) nemoralis* (p. 497, 619): Montserrat.
- 1991 Ortiz de Zárate (in Puente, 1994). *Cepaea nemoralis* (p. 19+, 150+): "Montserrat, en San Gerónimo".
- 1994 Puente. *Cepaea (Cepaea) nemoralis* (p. 719): Montserrat.
- 1989 Bros et al. *Cepaea nemoralis* (p. 46): Montserrat.

Cernuella (Cernuella) virgata (Da Costa, 1778)

- 1891 Bofill. *Helix variabilis* (p. 50+): "Montserrat, salida del monasterio yendo hacia los Degotalls".
- 1901 Maluquer. *Helix varabilis* (p. 56): Els Degotalls/camí de Monistrol.
- 1908 Aguilar–Amat. *Helyomanes azami* (p. 89): Montserrat.
- 1909–10 Marcet. *Helix augustiniiana* (p. 384): "Ermita de la Santísima Trinidad".
- 1909–10 Marcet. *Helix limbifera* (p. 384): "Ermita de la Santísima Trinidad".
- 1909–10 Marcet. *Helix auscitanica* (p. 384): "orillas del Llobregat".
- 1909–10 Marcet. *Helix acomptia* (p. 384): "huertos interiores del Convento".
- 1909–10 Marcet. *Helix acomptiella* (p. 384): "huertos interiores del Convento".
- 1909–10 Marcet. *Helix avenionensis* (p. 384): "huertos del monasterio, campos de Santa Cecilia y orillas del Llobregat".
- 1909–10 Marcet. *Helix guideloni* (p. 385): "orillas del Llobregat".
- 1909–10 Marcet. *Helix grannonensis* (p. 385): "Santa Cecilia, huertos del convento".
- 1909–10 Marcet. *Helix variabilis* (p. 385): "Santa Cecilia, huertos del Convento y orillas del Llobregat".
- 1909–10 Marcet. *Helix xalonica* (p. 467): "orillas del Llobregat y Pla de Sant Miquel".
- 1909–10 Marcet. *Helix alluvionum* (p. 467): "orillas del Llobregat y Pla de Sant Miquel".
- 1909–10 Marcet. *Helix azami* (p. 467): "la dressera del Angel y los alrededores del Convento".
- 1909–10 Marcet. *Helix enhalasina* (p. 467): "huertos interiores del Convento, en Santa Cecilia y orillas del Llobregat".
- 1909–10 Marcet. *Helix mendransi* (p. 467): "huertos interiores del Convento, en Santa Cecilia y orillas del Llobregat".
- 1909–10 Marcet. *Helix canovasiana* (p. 467): "huertos interiores del Convento, en Santa Cecilia y orillas del Llobregat".
- 1909–10 Marcet. *Helix blasi* (p. 467): "huertos interiores del Convento, en Santa Cecilia y orillas del Llobregat".
- 1909–10 Marcet. *Helix murcinica* (p. 467): Pla de Sant Miquel.
- 1909–10 Marcet. *Helix cazioti* (p. 467): Pla de Sant Miquel.
- 1909–10 Marcet. *Helix pila* (p. 467): "Santa Cecilia, orillas del Llobregat y San Miguel".
- 1909–10 Marcet. *Helix amouldi* (p. 467): "Santa Cecilia, orillas del Llobregat y San Miguel".
- 1909–10 Marcet. *Helix melantozona* (p. 467): "huertos del monasterio".
- 1909–10 Marcet. *Helix foedata* (p. 468): "huertos del monasterio".
- 1909–10 Marcet. *Helix foedatina* (p. 468): "campos de Santa Cecilia".
- 1909–10 Marcet. *Helix malecosta* (p. 468): "campos de Santa Cecilia".
- 1909–10 Marcet. *Helix tabarkana* (p. 468): "campos de Santa Cecilia".
- 1909–10 Marcet. *Xerophila (Helix) maritima* (p. 273): "Ermita de la Santísima Trinidad".
- 1917 Bofill (in Puente, 1994). *Helix (Helyomanes) palavascensis* (p. 540): Montserrat, horts dels monjos.
- 1920 Bofill & Haas. *Helix (Xerophila) variabilis* (p. 438, 617–619): El Bruc/Turó Boada (prop l'estació d'Olesa)/Monistrol de Montserrat/Montserrat.
- 1920 Bofill & Haas. *Helix (Xerophila) maritima* (p. 617, 618): El Bruc/Monistrol de Montserrat.

Chondrina avenacea avenacea (Bruguière, 1792)

- 1920 Bofill & Haas. *Pupa (Modicella) avenacea* (p. 617, 618, 20): El Bruc/La Puda de Montserrat/Montserrat.
- 1932 Aguilar–Amat. *Chondrina avenacea avenacea* (p. 26): La Puda de Montserrat.
- 1973 Gittenberger. *Chondrina avenacea avenacea* (p. 168): La Puda de Montserrat.

Chondrina farinesii farinesii (Des Moulins, 1835)

- 1887 Westerlund (in Gittenberger, 1973, p. 214). *Pupa microdon*: Montserrat.
- 1901 Maluquer. *Pupa penchinatiana* (p. 57): cap a Sant Jeroni, Collbató i Bruch.
- 1901 Maluquer. *Pupa microdon* (p. 57): cap a Sant Joan i Sant Miquel.
- 1909–10 Marcet. *Pupa penchinatiana* (p. 25): "parte alta de la montaña".
- 1909–10 Marcet. *Pupa microdon* (p. 25): Montserrat.
- 1909 Serradell (in Marcet, 1909–10, p. 272). *Pupa farinesi*: Montserrat.
- 1909 Serradell (in Marcet, 1909–10, p. 272). *Pupa massotiana*: Montserrat.
- 1929 Haas. *Chondrina avenacea farinesii* (p. 295): Bruch.
- 1932 Aguilar–Amat. *Chondrina avenacea farinesii* (p. 27): Bruc.
- 1932 Aguilar–Amat. *Chondrina avenacea farinesii* form. *microdon* (p. 27): Montserrat.
- 1932 Aguilar–Amat. *Chondrina avenacea farinesii* form. *penchinatiana* (p. 28): Bruc.
- 1973 Gittenberger. *Chondrina farinesii farinesii* (p. 220): Montserrat/El Bruc.
- 1989 Bros et al. *Chondrina farinesii* (p. 46): Montserrat.
- 1995 Neckheim. *Chondrina farinesii farinesii* (p. 12–14): "Sierra de Montserrat, on the road BP1121".

Chondrina tenuimarginata (Des Moulins, 1835)

- 1901 Maluquer. *Pupa leptochilus* (p. 57): Montserrat.
- 1901 Maluquer. *Pupa goniostoma* (p. 57): Montserrat.
- 1903 Novellas. *Pupa leptochilus* (p. 110): Montserrat.
- 1903 Novellas. *Pupa goniostoma* (p. 110): Montserrat.
- 1906 Fagot. *Pupa adeodati* (p. 194): "environs du monastère du Montserrat".
- 1909–10 Marcet. *Pupa leptochilos* (p. 24): "especialmente en los alrededores del monasterio".
- 1909–10 Marcet. *Pupa goniostoma* (p. 24): "especialmente en los alrededores del monasterio".
- 1909–10 Marcet. *Pupa adeodati* (p. 24): "alrededores del monasterio".
- 1909 Serradell (in Marcet, 1909–10, p. 272). *Pupa megacheilos*: Montserrat.
- 1920 Bofill & Haas. *Pupa (Modicella) megacheilos goniostoma* (p. 617, 620): El Bruc/Montserrat.
- 1932 Aguilar–Amat. *Chondrina bigorriensis tenuimarginata* (p. 31, 32): Bruc/Montserrat.
- 1973 Gittenberger. *Chondrina tenuimarginata* (p. 198): Montserrat/El Bruc.
- 1989 Bros et al. *Chondrina tenuimarginata* (p. 46): Montserrat.
- 1999 Almodóvar et al. *Chondrina tenuimarginata* (p. 66): Montserrat.

Clausilia (Clausilia) bidentata abietina Dupuy, 1849

- 1990 Nordsieck. *Clausilia bidentata abietina* (p. 178): Montserrat.

Clausilia (Clausilia) rugosa penchinati Bourguignat, 1876

- 1901 Maluquer. *Clausilia penchinati* (p. 58): sobre els Degotalls i roques de Sant Miquel.
- 1909–10 Marcet. *Clausilia penchinati* (p. 27): "alredeodres del Convento, San Miguel y Degotalls".
- 1920 Bofill & Haas. *Clausilia (Kuzmicia) crenulata penchinati* (p. 620): Montserrat.
- 1920 Bofill & Haas. *Clausilia (Kuzmicia) rugosa* (p. 620): Montserrat.
- 1929 Haas. *Clausilia rugosa pyrenaica* (p. 333): Montserrat.
- 1990 Nordsieck. *Clausilia rugosa penchinati* (p. 178): Montserrat.

Cochlicella (Cochlicella) acuta (O. F. Müller, 1774)

- 1901 Maluquer. *Helix acuta* (p. 57): Montserrat.
 1903 Novellas. *Helix acuta* (p. 110): Montserrat.
 1909–10 Marcet. *Helix acuta* (p. 468): “fuente de la Noguera a orillas del Llobregat, camino dels Degotalls, camino de Collbató”.
 1920 Bofill & Haas. *Helix (Cochicella) barbara* (p. 474, 619): Montserrat.

Cochlicella (Prietocella) barbara (Linnaeus, 1758)

- 1901 Maluquer. *Helix barbara* (p.57): camí dels Degotalls/Montserrat cap a Collbató.
 1909–10 Marcet. *Helix barbara* (p. 468): “camino de Marganell cerca del torrente del Carner, fuente de la Noguera a orillas del Llobregat, camino dels Degotalls, camino de Collbató”.
 1920 Bofill & Haas. *Helix (Cochicella) acuta* (p. 475, 619): Montserrat.
 1991 Ortiz de Zárate (in Puente, 1994). *Cochicella ventricosa* (p. 21): Montserrat.

Cochlicopa lubrica (O. F. Müller, 1774)

- 1901 Maluquer. *Zua subcylindrica* (p. 58): sobre els Degotalls/Roques de Sant Miquel.
 1901 Maluquer. *Zua exigua* (p. 58): voltants de Sant Miquel/Sant Joan/Degotalls.
 1909–10 Marcet. *Zua subcylindrica* (p. 28): “Degotalls, rocas de San Miguel”.
 1909–10 Marcet. *Zua exigua* (p. 28): “San Miguel, San Juan y Degotalls”.
 1920 Bofill & Haas. *Zua subcylindrica* (p. 620): Montserrat.
 1920 Bofill & Haas. *Zua exigua* (p. 620): Montserrat.

Cochlostoma (Obscurella) martorelli (Servain, 1880)

- 1880 Servain (in Raven, 1990, p. 48). *Pomatias martorelli* (p. 144–145): Montserrat.
 1883 Westerlund (in Raven, 1990, p. 48). *Pomatias lapurdensis* var. *labrosa* (p.10): Montserrat.
 1885 Westerlund (in Raven, 1990, p. 48). *Pomatias labrosus* (p.117): Montserrat.
 1888 Martorell & Bofill. *Pomatias obscurus* var. (p. 68): Montserrat.
 1891 Fagot (in Raven, 1990, p. 50). *Pomatias montserraticus* (p. 287–288): Montserrat.
 1901 Maluquer. *Pomatias montserraticus* (p. 59): Montserrat, especialment cap a Sant Jeroni, Sant Joan i Collbató.
 1901 Maluquer. *Pomatias labrosus* (p. 59): Montserrat.
 1901 Maluquer. *Pomatias martorelli* (p. 59): Montserrat.
 1903 Novellas. *Pomatias montserraticus* (p. 110): Montserrat.
 1903 Novellas. *Pomatias martorelli* (p. 110): Montserrat.
 1909–10 Marcet. *Pomatias martorelli* (p. 65): “toda la montaña, en especial en los alrededores del Convento”.
 1909–10 Marcet. *Pomatias labrosum* (p. 66): Montserrat.
 1909–10 Marcet. *Pomatias montserraticum* (p. 66): Montserrat.
 1909 Serradell (in Marcet, 1909–10, p. 272). *Pomatias hispanicum*: “rocas del ferrocarril de cremallera”.
 1917 Bofill (in Raven, 1990, p. 50). *Pomatias montserraticus* var. *major*: Montserrat.
 1918 Bofill & Haas. *Pomatias (Obscurus) martorelli*. (p. 169–170) Montserrat.
 1920 Bofill & Haas. *Pomatias (Obscurus) martorelli* (p. 617, 618, 620): entre Esparraguera i Monistrol de Montserrat/Turó Boada, Prop l'estació d'Olesa/La Puda de Montserrat/Collbató / Montserrat.
 1929 Haas. *Cochlostoma obscurum martorelli* (p. 398): Montserrat.
 1967 Vilella. *Cochlostoma (Obscurella) martorelli* (p. 17): Montserrat.
 1989 Bros et al. *Cochlostoma obscurum martorelli* (p. 46): Montserrat.
 1990 Raven. *Obscurella (Cantabrica) hidalgoi martorelli* (p. 50–51): Montserrat.
 1995 Neckheim. *Cochlostoma obscurum martorelli* (p. 12–14): “Sierra de Montserrat, on the road BP1121/Sierra de Montserrat, beside the road in the neighbourhood of el Bruc (Collbató)”.
 1999 Almodóvar et al. *Cochlostoma obscurum* (p. 65): Montserrat.

Columella edentula (Draparnaud, 1805)

- 1971 Altimira. *Columella edentula* (p. 8): Pla dels Ocells, Montserrat.

Cornu aspersum aspersum (O. F. Müller, 1774)

- 1891 Bofill. *Helix aspersa* (p. 50+): Montserrat.
 1901 Maluquer. *Helix aspersa* (p. 55): Montserrat.
 1904b Zulueta (in Puente, 1994). *Helix aspersa* var. *escalariformis* (p. 112): Montserrat.
 1909–10 Marcet. *Helix aspersa* (p. 304): “huertos del monasterio, Santa Cecilia, Santa Cueva de la Virgen”.
 1909–10 Marcet. *Helix aspersa* form. *scalaris* (p. 304): Montserrat.
 1920 Bofill & Haas. *Helix (Cryptomphalus) aspersa* (p. 503, 617, 619): Turó Boada (prop l'estació d'Olesa)/Montserrat.
 1991 Ortiz de Zárate (in Puente, 1994). *Cryptomphalus aspersus* (p. 19+, 144): Montserrat.

Discus (Gonyodiscus) rotundatus rotundatus (O. F. Müller, 1774)

- 1884 Fagot (in Altonaga, 1988a). *Helix omalisma* (p. 176): Montserrat.
 1901 Maluquer. *Helix rotundata* (p. 56): Montserrat.
 1901 Maluquer. *Helix omalisma* (p. 56): Els Degotalls/Pla de Sant Miquel/Sant Joan.
 1909–10 Marcet. *Helix rotundata* (p. 382): “Camino de la Mentiroso”.
 1909–10 Marcet. *Helix omalisma* (p. 382): Montserrat.
 1920 Bofill & Haas. *Pyramidula (Gonyodiscus) rotundata rotundata* (p. 434, 617–619): El Bruc/La Puda de Montserrat / Montserrat.
 1920 Bofill & Haas. *Pyramidula (Gonyodiscus) rotundata omalisma* (p. 435, 617, 619): El Bruc / Montserrat.
 1934 Rosselló. *Helix rotundata* (p. 13): Montserrat.
 1989 Bros et al. *Discus rotundatus* (p. 46): Montserrat.
 1995 Neckheim. *Discus rotundatus* (p. 12–14): “Sierra de Montserrat, on the road BP1121”.

Eobania vermiculata (O. F. Müller, 1774)

- 1891 Bofill (in Puente, 1994). *Helix vermiculata* (p. 50): Montserrat.
 1901 Maluquer. *Helix vermiculata* (p. 55): camí de Santa Cecília/Capella de Santa Agna.
 1909–10 Marcet. *Helix vermiculata* (p. 304): “huertos del monasterio, Santa Cecilia, Santa Cueva de la Virgen”.
 1920 Bofill & Haas. *Helix (Eobania) vermiculata* (p. 509, 618, 619): Monistrol de Montserrat/Montserrat.

Euconulus (Euconulus) fulvus (O. F. Müller, 1774)

- 1909 Serradell (in Marcet, 1909–10, p. 272). *Conulus fulvus*: Montserrat.
 1920 Bofill & Haas. *Euconulus fulvus* (p. 431, 619): Montserrat.
 1989 Bros et al. *Euconulus fulvus* (p. 46): Montserrat.

Euomphalia strigella ruscinica Haas, 1929

- 1875–84 Hidalgo (in Puente, 1994). *Helix strigella* (pars) (p. 208): Montserrat.
 1882 Locard (in Puente, 1994). *Helix ruscinica* (p. 62): Montserrat.
 1884 Bofill. *Helix strigella* (p. 261): Montserrat.
 1884 Fagot (in Puente, 1994). *Helix ruscinica* (p. 176): “Montserrat, aux environs du monastère”.
 1886 Fagot (in Puente, 1994). *Helix ruscinica* (p. 53): “Montserrat, inmediaciones del Monasterio”.
 1891 Bofill. *Helix strigella* (p. 49): “Montserrat/Los Degotalls”.
 1901 Maluquer. *Helix ruscinica* (p. 55): camí dels Degotalls/Sant Joan.
 1903 Novellas. *Helix ruscinica* (p. 110): Montserrat.
 1908 Calciot (in Puente, 1994). *Helix strigella* (p. 186+): Montserrat.

- 1909–10 Marcet. *Helix ruscinica* (p. 380): Montserrat.
 1917 Bofill. *Helix (Fruticola) ruscinica* (p. 539): Canal de Sant Joan, Montserrat.
 1920 Bofill & Haas. *Helix (Theba) strigella ruscinica* (p. 476, 619): Montserrat.
 1982 Aparicio & Ramos. *Euomphalia strigella* (p. 41): Montserrat.

Ferussacia (Ferussacia) folliculus (Gmelin, 1791)

- 1901 Maluquer. *Ferussacia folliculus* (p. 58): sobre els Degotalls/roques de Sant Miquel.
 1909–10 Marcet. *Ferussacia folliculus* (p. 28): Escorial.
 1909 Serradell (in Marcet, 1909–10, p. 272). *Ferussacia vescoi*: Montserrat.
 1920 Bofill & Haas. *Ferussacia folliculus* (p. 618, 620): Monistrol de Montserrat /Montserrat.
 1995 Neckheim. *Ferussacia follicula* (p. 12–14): “Sierra de Montserrat, beside the road in the neighbourhood of el Bruc, (Collbató)”.

Granaria braunii braunii (Rossmässler, 1842)

- 1901 Maluquer. *Pupa brauni* (p. 58): Montserrat.
 1909–10 Marcet. *Pupa brauni* (p. 27): “Santa Cecilia, camino dels Degotalls”.
 1920 Bofill & Haas. *Pupa (Modicella) braunii* (p. 618, 620): Monistrol de Montserrat/ Montserrat.
 1932 Aguilar–Amat. *Abida braunii* (p. 18): Montserrat.
 1973 Gittenberger. *Granaria braunii* (p. 62): Montserrat.
 1993 Gittenberger & Ripken. *Granaria braunii braunii* (p. 339): El Bruc/Montserrat. *Granopupa granum* (Draparnaud, 1801)
 1909–10 Marcet. *Pupa granum* (p. 27): “alrededores del convento, Santa Cecilia”.
 1920 Bofill & Haas. *Pupa (Granopupa) granum* (p. 620): Montserrat.
 1932 Aguilar–Amat. *Granopupa granum* (p. 24): Montserrat.
 1989 Bros et al. *Granopupa granum* (p. 46): Montserrat.
 1995 Neckheim. *Granopupa granum* (p. 12–14): “Sierra de Montserrat, on the road BP1121”.

Helicella madritensis (Rambur, 1868) & *Xerocrassa salvanae* (Fagot, 1886)

Segons Puente (1994) (*), són cites ambifològiques (*T. Barnicensis salvanae* i/o *H. madritensis*)

- 1906 Fagot. *Helix marceti* (p. 133): “in Monteserrato ad S Michaëlem”.
 1909–10 Marcet. *Helix barcinensis* (p. 382): “afluente del torrente del Carner en el camino de Marganell”.
 1909–10 Marcet. *Helix marceti* (p. 382): Pla de Sant Miquel.
 1909–10 Marcet. *Xerophila (Helix) bruchiana* (p. 272): “falda occidental de la montaña de Montserrat cerca del Bruc”.
 *1917 Bofill (in Puente, 1994). *Helix (Helicopsis) barcinensis* (p. 541): Montserrat.
 *1920 Bofill & Haas. *Helix (Candidula) striata barcinensis* (p. 458, 617, 619): El Bruc/ Monistrol de Montserrat/Montserrat.
 1946 Ortiz de Zárate. *Helicella (Xerotricha) parabarcinensis* (p. 351): “ladera que desde la estación del ferrocarril del norte de Monistrol de Montserrat, baja hasta el Llobregat”.
 1967 Vilella. *Helicella (Xerotricha) parabarcinensis* (p. 19): Monistrol.
 1974 Gasull. *Xerotricha (Castellana) parabarcinensis* (p. 151): “Monistrol de Montserrat, ladera norte de la estación del ferrocarril”.
 1990 Bech (in Puente, 1994). *Xerotricha (Castellana) parabarcinensis* (p. 161): Monistrol de Montserrat.
 1997 Villena et al. *Helicella madritensis* (p. 102): Monistrol de Montserrat.
 1999 Martínez–Ortí. *Helicella madritensis* (p. 546–547): Montserrat (col. Segarra, MZB), Hort dels Monjos (col. Bofill, MZB), Monistrol (col. Bofill, MZB) i Monistrol de Montserrat “terrenos bajo la estación del norte” (col. Siro de Fez, MMAV).

Helicigona lapicida andorrana (Bourguignat, 1876)

- 1891 Bofill. *Helix andorrana* (p. 50, 51): Montserrat.
 1901 Maluquer. *Helix lapicida* (p. 56): camí de Sant Miquel/Sant Joan Sant Jeroni.

- 1903 Novellas. *Helix lapicida* (p. 110): Montserrat.
 1904b Zulueta. *Helix lapicida* var. *alba* (p. 112): Montserrat.
 1909–10 Marcet. *Helix lapicida* (p. 382): Montserrat.
 1909–10 Marcet. *Helix andorrana* (p. 382): Montserrat.
 1914 Taylor (in Puente, 1994). *Helix lapicida* var. *albina* (408): Montserrat.
 1920 Bofill & Haas. *Helix (Chilotrema) lapicida andorrana* (p. 489, 617, 619): Turó Boada (prop l'estació d'Olesa)/Montserrat.
 1955 Sacchi (in Puente, 1994). *Helicigona lapicida* (p. 616–650): Montserrat, Les Agulles.
 1989 Bros et al. *Helicigona lapicida* (p. 46): Montserrat.
 1994 Puente. *Helicigona lapicida* (p. 685): Montserrat.
 1995 Neckheim. *Helicigona lapicida* (p. 12,14): "Sierra de Montserrat, on the road BP1121/Monasterio de Montserrat on the top of the hill near the parkingplace".

Helicodonta obvoluta obvoluta (O.F. Müller, 1774)

- 1884 Fagot (in Puente, 1994). *Helix obvoluta* (p. 176): "Montserrat, sur le chemin de la grotte de Sant Gari".
 1886 Fagot (in Puente, 1994). *Helix obvoluta* (p. 53): "Montserrat, en el camino de la cueva de Juan Gari".
 1901 Maluquer. *Helix obvoluta* (p. 56): Les Escalles de Jacob, aprop del camí de Sant Jeroni.
 1903 Novellas. *Helix obvoluta* (p. 110): Montserrat.
 1904a Zulueta (in Puente, 1994). *Helix obvoluta* (p. 75): Montserrat.
 1909–10 Marcet. *Helix obvoluta* (p. 382): "Torrente dels Avellaners, Escala de Jacob, canal de San Jerónimo".
 1920 Bofill & Haas. *Helix (Helicodonta) obvoluta* (p. 488, 618, 619): La Puda de Montserrat / Montserrat.
 1991 Ortiz de Zárate (in Puente, 1994). *Helicodonta obvoluta* (p. 31, 171): La Puda de Montserrat.
 1992 Bech. *Helicodonta obvoluta* (p. 109): Avenc Clast a Coll Cassot de La Puda.

Hypnophila boissii (Dupuy, 1851)

- 1909–10 Marcet. *Hypnophila boyssii* (p. 28): "alrededores del monasterio".
 1920 Bofill & Haas. *Azeca (Gomphroa) boissyi* (p. 620): Montserrat.
 1995 Neckheim. *Hypnophila boissii* (p. 12,14): "Sierra de Montserrat, on the road BP1121".

Iberus gualtierianus alonensis (Férussac, 1821)

- 1904b Zulueta (in Puente, 1994). *Helix alonensis* (p. 112): Montserrat.
 1909–10 Marcet. *Helix alonensis* (p. 304): "camino de la colonia Gomis y sobre la Cremallera donde sube hasta cerca los 600 mts sobre el mar".
 1912 Serradell (in Puente, 1994). *Helix alonensis* (p. 383): Montserrat.
 1920 Bofill & Haas. *Helix (Archelix) alonensis* (p. 509, 619): Montserrat (introducció).
 1921 Aguilar–Amat. *Helix alonensis* (p. 95): Montserrat.
 1929 Haas. *Iberus alonensis* (p. 264): Montserrat.
 1957 García San Nicolás. *Iberus alvaradoi* (p. 27): Montserrat.
 1990 Bech. *Iberus alonensis* (p. 177): Montserrat.
 1991 Ortiz de Zárate (in Puente, 1994). *Iberus alonensis alvaradoi* (p. 142–382): Montserrat.

Jaminia quadridens (O. F. Müller, 1774)

- 1901 Maluquer. *Chondrus quadridens* (p. 57): Montserrat.
 1903 Novellas. *Chondrus quadridens* (p. 110): Montserrat.
 1909–10 Marcet. *Chondrus quadridens* (p. 469): "San Miguel, Santa Cecilia".
 1909–10 Marcet. *Chondrus niso* (p. 469): "San Miguel, Santa Cecilia".
 1920 Bofill & Haas. *Chondrula quadridens* (p. 618, 619): Turó Boada (prop l'estació d'Olesa)/La Puda de Montserrat/Monistrol de Montserrat /Montserrat.
 1995 Neckheim. *Jaminia quadridens* (p. 12,14): "Sierra de Montserrat, on the road BP1121/Sierra de Montserrat, beside the road in the neighbourhood of el Bruc, (Collbató)".

Lauria (Lauria) cylindracea (Da Costa, 1778)

- 1901 Maluquer. *Lauria umbilicata* (p. 58): cap els Degotalls.
 1909–10 Marcet. *Lauria umbilicata* (p. 27): Montserrat.
 1920 Bofill & Haas. *Pupilla (Lauria) cylindracea* (p. 618, 620): La Puda de Montserrat /Montserrat.
 1932 Aguilar-Amat. *Lauria cylindracea* (p. 43): La Puda de Montserrat / Monistrol.
 1989 Bros et al. *Lauria cylindracea* (p. 46): Montserrat.
 1995 Neckheim. *Lauria cylindracea* (p. 12–14): “Sierra de Montserrat, on the road BP1121”.

Mediterranea (Mediterranea) hydatina (Rossmässler, 1838)

- 1909 Serradell (in Marcet, 1909–10, p. 272). *Hyalinia hydatina*: “cerca de la roca Foradada”.
 1920 Bofill & Haas. *Hyalinia (Vitrea) pseudohydatina* (p. 619): Montserrat.

Merdigera obscura (O. F. Müller, 1774)

- 1901 Maluquer. *Bulimus obscurus* (p. 57): camí de Sant Joan/Collbató/Degotalls/Sant Jeroni.
 1909–10 Marcet. *Bulimus obscurus* (p. 468): “camino de San Juan, caminos de Collbató, Degotalls y San Jerónimo”.
 1920 Bofill & Haas. *Buliminus (Ena) obscurus* (p. 619): Montserrat.

Monacha (Monacha) cartusiana (O. F. Müller, 1774)

- 1901 Maluquer. *Helix sarriensis* (p. 55): Montserrat.
 1909–10 Marcet. *Helix cartusiana* (p. 380): “Santa Cecilia”.
 1909–10 Marcet. *Helix sarriensis* (p. 380): “Santa Cecilia, San Miguel, font de la Noguera”.
 1909–10 Marcet. *Helix ventiensis* (p. 380): “Santa Cecilia, font de la Noguera”.
 1909–10 Marcet. *Helix leptomphala* (p. 381): “Santa Cecilia, font de la Noguera”.
 1909–10 Marcet. *Helix stagnina* (p. 381): “Santa Cecilia, font de la Noguera, torrente del camino de Marganell”.
 1920 Bofill & Haas. *Helix (Carthusiana) carthusiana* (p. 477, 619): Montserrat.
 1991 Ortiz de Zárate (in Puente, 1994). *Theba carthusiana* (p. 20+): Montserrat/Monistrol de Montserrat.
 1995 Neckheim. *Monacha cartusiana* (p. 12–14): “Sierra de Montserrat, on the road BP1121”.

Montserratina bofilliana (Fagot, 1884)

- 1884 Fagot (in Puente, 1994). *Helix bofilliana* (p. 177): Montserrat.
 1886 Fagot (in Puente, 1994). *Helix bofilliana* (p. 53): Montserrat.
 1888 Salvaña. *Helix bolosii* (pars) (p. 100): Montserrat.
 1901 Maluquer. *Helix bofilliana* (p. 56): Montserrat, volts del Monestir / Montserrat, cap a Sant Jeroni / Montserrat, carretera de Monistrol.
 1903 Novellas. *Helix bofilliana* (p. 110): Montserrat.
 1909–10 Marcet. *Helix bofilliana* (p. 381): “alrededores del monasterio”.
 1909–10 Marcet. *Helix bolosii* (p. 381): “Camarín de la Virgen, Serra Llarga”.
 1916 Bofill. *Helix bofilliana* (p. 79): Massís de Montserrat/Pont de pedra de Monistrol /Penyes de la Puda/camí del Monastir a la cova de la Verge/Cova den Gari /Viarany de les ermites de Santa Anna a la Trinitat/camí dels Degotalls/entre Santa Cecília i Can Massana.
 1917 Bofill (in Puente, 1994). *Helix (Trichia) bofilliana* (p. 539): Montserrat, en la canal de Sant Joan/Montserrat.
 1918 Hidalgo (in Puente, 1994). *Helix bofilliana* (p. 7): “Macizo de Montserrat”.
 1920 Bofill & Haas. *Helix (Fruticicola) sericea bofilliana* (p. 483, 618, 619): La Puda de Montserrat / Monistrol de Montserrat/Montserrat.
 1929 Haas. *Fruticicola (Trichia) sericea bofilliana* (p. 234): Montserrat.
 1930 Germain. *Fruticicola (Fruticicola) sericea* var. *bofilli* (p. 243): Montserrat.
 1946 Ortiz de Zárate. *Montserratina bofilliana* (p. 340): “barranco situado al norte de la vía del ferrocarril de Zaragoza a Barcelona, Monistrol de Montserrat”.

- 1985 Bros. *Trichia (Montserratina) bofilli* (p. 67): Montserrat.
- 1988 Giusti & Manganelli. *Montserratina bofilliana* (p. 93, 98): "Macizo de Montserrat".
- 1990 Bech. *Trichia (Montserratina) bofilli* (p. 168): Montserrat.
- 1991 Ortiz de Zárate (in Puente, 1994). *Montserratina bofilli* (p. 176): Montserrat/ Monistrol de Montserrat.
- 1989 Bros et al. *Montserratina bofilliana* (p. 46, 47): Montserrat.
- 1995 Neckheim. *Trichia (Montserratina) bofilli* (p. 12–14): "Sierra de Montserrat, beside the road in the neighbourhood of Collbató B112".
- 1999 Almodóvar et al. *Montserratina bofilliana* (p. 71): "camino de San Juan, Montserrat".
- Morlina glabra harlei* (Fagot, 1884)
- 1884 Fagot (in Altonaga, 1988a). *Zonites harleyi* (p. 173): "Montserrat, chemin de la grote de San Gari".
- 1884 Fagot (in Altonaga, 1988a). *Zonites arabiae* (p. 174): "Montserrat, chemin de San Jeronimo".
- 1901 Maluquer. *Hyalinia arabiae* (p. 54): camí de Sant Jeroni.
- 1901 Maluquer. *Hyalinia harlei* (p. 55): camí del Monestir a Sant Joan Gari.
- 1909–10 Marcet. *Hyalinia harlei* (p. 302): "intersección del camino de la Santa Cueva con el torrente de Santa Maria".
- 1909–10 Marcet. *Hyalinia arabia* (p. 302): Montserrat.
- 1920 Bofill & Haas. *Hyalina (Polita) glabra harlei* (p. 422, 619): Montserrat.
- 1968 Riedel & Vilella. *Oxychilus (Morlina) glaber harlei* (p. 1): Montserrat, cueva Sant Gari.
- 1972 Riedel. *Oxychilus (Morlina) glaber harlei* (p. 139): Montserrat, Pla dels Ocells.
- 1995 Neckheim. *Oxychilus glaber harlei* (p. 12–14): "Sierra de Montserrat, on the road BP1121/Sierra de Montserrat, beside the road in the neighbourhood of El Bruc, (Collbató)".
- Otala (Otala) punctata* (O. F. Müller, 1774)
- 1875–84 Hidalgo (in Puente, 1994). *Helix punctata* (p. 205): Montserrat.
- 1890 Bofill. *Helix apalolena* (p. 195): Montserrat.
- 1890 Fagot (in Puente, 1994). *Helix apalolena* (p. 229): Montserrat.
- 1891 Bofill. *Helix apalolena* (p. 50,51): Montserrat.
- 1901 Maluquer. *Helix apalolena* (p. 55): Montserrat.
- 1903 Novellas. *Helix apalolena* (p. 110): Montserrat.
- 1909–10 Marcet. *Helix apalolena* (p. 304): "huertos del monasterio, Santa Cecilia, Santa Cueva de la Virgen".
- 1920 Bofill & Haas. *Helix (Archelix) punctata* (p. 505, 617–619): Turó Boada (prop l'estació d'Olesa)/La Puda de Montserrat/De Monistrol a Montserrat/Montserrat.
- 1991 Ortiz de Zárate (in Puente, 1994). *Archelix punctata apalolena* (p. 20+, 143, 379+): La Puda de Montserrat / De Monistrol a Montserrat / Montserrat.
- 1995 Neckheim. *Otala punctata* (p. 12,14): Sierra de Montserrat, on the road BP1121.
- Oxychilus (Oxychilus) cellarius cellarius* (O. F. Müller, 1774)
- 1909–10 Marcet. *Hyalinia cellaria* (p. 302): "alrededores del monasterio y torrente dels Avellaners".
- 1972 Riedel. *Oxychilus (Oxychilus) cellarius* (p. 136): Montserrat, Pla dels Ocells.
- Oxychilus (Ortizius) courquini* (Bourguignat, 1870)
- 1909–10 Marcet. *Hyalinia courquini* (p. 304): "Torrente dels Avellaners".
- 1920 Bofill & Haas. *Hyalinia (Polita) pura courquini* (p. 427, 619): Montserrat.
- 1929 Haas. *Polita (Retinella) pura courquini* (p. 171): Montserrat.
- 1972 Riedel (in Altonaga, 1988). *Oxychilus courquini* (p. 123): Montserrat.
- Oxychilus (Oxychilus) draparnaudi draparnaudi* (Beck, 1837)
- 1884 Fagot (in Altonaga, 1988a). *Zonites staechadicus* (p. 173): Montserrat.
- 1901 Maluquer. *Hyalinia farinesiana* (p. 54): camí de Sant Miquel i Sant Joan Gari, cap a Santa Cecília i degotalls.

- 1901 Maluquer. *Hyalinia stoechadica* (p. 54): voltants del Monestir/camí de la cova.
 1903 Novellas. *Hyalinia farinesiana* (p. 109): Montserrat.
 1903 Novellas. *Hyalinia stoechadica* (p. 109): Montserrat.
 1909–10 Marcet. *Hyalinia farinesiana* (p. 302): Montserrat.
 1909–10 Marcet. *Hyalinia navarrica* (p. 302): Santa Cecília.
 1909–10 Marcet. *Hyalinia stoechadica* (p. 302): “alredadores monasterio y Torrente dels Avellaners”.
 1920 Bofill & Haas. *Hyalinia (Polita) lucida* (p. 423, 617, 619): El Bruc/Montserrat.
 1934 Roselló (in Altonaga, 1988a). *Zonites nitida farinesi* (p. 13): Montserrat.
 1972 Riedel. *Oxychilus (Oxychilus) draparnaudi* (p. 137): Olesa, avenc de l'Esquerrà.
 1988a Altonaga. *Oxychilus (Oxychilus) draparnaudi* (p. 388): Montserrat.
 1992 Bech. *Oxychilus draparnaudi* (p. 107): avenc de Costa Dreta (Montserrat).

Oxyloma (Oxyloma) elegans elegans (Risso, 1826)

- 1909–10 Marcet. *Succinea pfeifferi* (p. 302): “Fuente de la Noguera”.
 1920 Bofill & Haas. *Succinea pfeifferi* (p. 620): Montserrat.

Phenacolimax major (Férussac, 1807)

- 1888 Martorell & Bofill. *Vitrina major* (p. 42): Montserrat.
 1891 Bofill. *Vitrina draparnaudi* (p.): camí dels Degotalls.
 1901 Maluquer. *Vitrina major* (p. 54): camí dels Degotalls/camí de Sant Joan.
 1909–10 Marcet. *Vitrina major* (p. 301): “Torrente dels Avellaners y Camino de la ermita de la Santísima Trinidad a Santa Cecilia”.
 1909–10 Marcet. *Vitrina penchinati* (p. 301): “ Torrente dels Avellaners y en la Canal de San Jerónimo”.
 1920 Bofill & Haas. *Vitrina major* (p. 419, 617, 619): El Bruc / Montserrat.
 1988 Altonaga. *Phenacolimax (Phenacolimax) major* (p. 484): Montserrat, Santa Cecília.
 1989 Bros et al. *Vitrina major* (p. 46): Montserrat.
 1992 Altonaga. *Phenacolimax major* (p. 38): Santa Cecília, Montserrat.

Pomatias elegans (O. F. Müller, 1774)

- 1882 Bofill. *Cyclostoma elegans* (p. 62): vora dreta del Torrent de la Salut fins a trobar lo Llobregat.
 1901 Maluquer. *Cyclostoma elegans* (p. 59): cap els Degotalls, Santa Agna i els Apòstols.
 1901 Maluquer. *Cyclostoma lutetianum* (p. 59): cap els Degotalls, Santa Agna i els Apòstols, cap a Sant Jeroni, Sant Joan i cim de la muntanya.
 1903 Novellas. *Cyclostoma elegans* (p. 110): Montserrat.
 1909–10 Marcet. *Cyclostoma elegans* (p. 65): Montserrat.
 1909–10 Marcet. *Cyclostoma lutetianum* (p. 65): Montserrat.
 1920 Bofill & Haas. *Ericia elegans* (p. 618, 620): Turó Boada (prop l'estació d'Olesa)/La Puda de Montserrat/Montserrat.
 1989 Bros et al. *Pomatias elegans* (p. 46): Montserrat.
 1995 Neckheim. *Pomatias elegans* (p. 12,14): “Sierra de Montserrat, on the road BP1121/Monasterio Montserrat, on the top of the hill near the parkingplace”.

Pseudotachea splendida (Draparnaud, 1801)

- 1846 Graells. *Helix splendida* (p. 16): Montserrat.
 1875–84 Hidalgo (in Puente, 1994). *Helix splendida* (p. 207): Montserrat.
 1882 Bofill. *Helix splendida* var. *rosada* (p. 58): de Collbató al monestir.
 1888 Martorell & Bofill. *Helix splendida* (p. 50): Montserrat.
 1890 Bofill. *Helix splendida* (p. 15): Montserrat.
 1891 Bofill. *Helix splendida* (p. 50+): Montserrat.
 1901 Maluquer. *Helix splendida* (p. 55): Montserrat.
 1901 Maluquer. *Helix splendida* var. *unifasciata* (p. 55): Montserrat.

- 1901 Maluquer. *Helix splendida* var. *microstoma* (p. 55): Montserrat.
 1901 Maluquer. *Helix cossoni* (p. 55): Montserrat.
 1903 Novellas. *Helix splendida* (p. 110): Montserrat.
 1903 Novellas. *Helix cossoni* (p. 110): Montserrat.
 1909–10 Marcet. *Helix splendida* form. *dumasia*, *sphacelata*, *dunalia*, *tournalis*, *sarratia*, *gouania*, *tersonia*, *penchinatia*, *roseolabiata* (p. 305): Montserrat.
 1909–10 Marcet. *Helix caloeca* (p. 306): Montserrat.
 1909–10 Marcet. *Helix cossoni* (p. 306): Montserrat.
 1909 Serradell (in Marcet, 1909–10, p. 272). *Tachea* (*Helix*) *splendida* form. *dugesia*, *webbia*, *marceti*, *bruchia*, *montserratica*, *rafeli*, *torresi* i *fauræ*: Montserrat.
 1917 Bofill (in Puente, 1994). *Helix* (*Tachea*) *splendida* (p. 542): Montserrat, Santa Agna/Montserrat, Sant Jeroni/Montserrat.
 1920 Bofill & Haas. *Helix* (*Pseudotachea*) *splendida* (p. 492, 617–619): Turó Boada (prop l'estació d'Olesa)/La Puda de Montserrat/Monistrol de Montserrat/Montserrat.
 1955 Sacchi (in Puente, 1994). *Pseudotachea splendida* (p. 650, 651): Montserrat, Les Agulles.
 1957 Sacchi (in Puente, 1994). *Pseudotachea splendida* (p. 9): Montserrat.
 1991 Ortiz de Zárate (in Puente, 1994). *Pseudotachea splendida* (p. 375+): Montserrat /San Jerónimo/Monistrol de Montserrat".
 1994 Puente. *Pseudotachea splendida* (p. 825): Montserrat.
 1995 Neckheim. *Pseudotachea splendida* (p. 12–14): "Sierra de Montserrat, on the road BP1121".

Pupilla (*Pupilla*) *bigranata* (Rossmässler, 1839)

- 1920 Bofill & Haas. *Pupilla* (*Pupilla*) *bigranata* (p. 620): Montserrat.

Pupilla (*Pupilla*) *muscorum* (Linnaeus, 1758)

- 1901 Maluquer. *Pupilla triplicata* (p. 58): cap els Degotalls. (inclòs a *Pupilla moscorum* segons Bofill & Haas, 1920)
 1909–10 Marcet. *Pupilla muscorum* (p. 27): "huertos del convento".
 1909–10 Marcet. *Pupilla triplicata* (p. 27): "camino del Degotalls".
 1920 Bofill & Haas. *Pupilla* (*Pupilla*) *muscorum* (p. 620): Montserrat.
 1932 Aguilar–Amat. *Pupilla muscorum* (p. 40): Montserrat.

Pyramidula rupestris (Draparnaud, 1801)

- 1888 Martorell & Bofill. *Helix rupestris* (p. 50): Montserrat.
 1901 Maluquer. *Helix rupestris* (p. 56): Sant Joan/Sant Miquel/Degotalls, etc.
 1903 Novellas. *Helix rupestris* (p. 110): Montserrat.
 1909–10 Marcet. *Helix rupestris* (p. 382): Montserrat.
 1920 Bofill & Haas. *Pyramidula* (*Pyramidula*) *rupestris* (p. 617, 619): El Bruc/Montserrat.
 1932 Aguilar–Amat. *Pyramidula rupestris* (p. 49): Montserrat.
 1989 Bros et al. *Pyramidula rupestris* (p. 46): Montserrat.

Rumina decollata (Linnaeus, 1758)

- 1901 Maluquer. *Rumina decollata* (p. 57): Montserrat.
 1903 Novellas. *Rumina decollata* (p. 110): Montserrat.
 1909–10 Marcet. *Rumina decollata* (p. 28): "casi en toda la montaña".
 1920 Bofill & Haas. *Rumina decollata* (p. 618, 620): Turó Boada (prop l'estació d'Olesa)/La Puda de Montserrat/Monistrol de Montserrat/Montserrat.

Theba pisana pisana (O. F. Müller, 1774)

- 1901 Maluquer. *Helix pisana* (p. 57): Montserrat, sobretot en els Degotalls.
 1909–10 Marcet. *Helix pisana* (p. 468): "camino dels Degotalls y huertos interiores del convento".
 1920 Bofill & Haas. *Helix* (*Euparypha*) *pisana* (p. 513, 619): Montserrat.

-
- 1958 Álvarez. *Euparypha pisana* (p. 100): Montserrat/Monistrol.
- Trochoidea trochoides* (Poiret, 1789)
- 1920 Bofill & Haas. *Helix (Trochula) conica* (p. 471, 619): Montserrat.
- 1929 Haas. *Helicella (Trochoidea) conica* (p. 220): “en el Llobregat hasta Montserrat”.
- Truncatellina callicratis* (Scacchi, 1833)
- 1920 Bofill & Haas. *Sphyradium muscorum* (p. 619): Montserrat.
- 1995 Neckheim. *Truncatellina callicratis* (p. 12–14): “Sierra de Montserrat, on the road BP1121”.
- Truncatellina cylindrica* (Férussac, 1807)
- 1932 Aguilar–Amat. *Truncatellina cylindrica* (p. 38): Montserrat.
- Vallonia costata* (O. F. Müller, 1774)
- 1901 Maluquer. *Helix costata* (p. 56): camí de Sant Joan/Collbató/Sant Jeroni/Santa Cecilia.
- 1909–10 Marcet. *Helix costata* (p. 382): Montserrat.
- 1920 Bofill & Haas. *Helix (Vallonia) costata* (p. 617, 619): El Bruc/Montserrat.
- Vallonia pulchella* (O. F. Müller, 1774)
- 1901 Maluquer. *Helix pulchella*. (p. 56): camí de Sant Joan/Collbató/Sant Jeroni/Santa Cecilia.
- 1909–10 Marcet. *Helix pulchella* (p. 382): “camino de San Juan, Collbató, San Jerónimo y Santa Cecilia”.
- 1920 Bofill & Haas. *Helix (Vallonia) pulchella* (p. 617, 619): El Bruc/Montserrat.
- 1932 Aguilar–Amat. *Vallonia pulchella* (p. 47): Montserrat.
- Vertigo (Vertigo) pygmaea* (Draparnaud, 1801)
- 1909–10 Marcet. *Vertigo pygmaea* (p. 27): “orillas del Llobregat al pie de la montaña”.
- 1920 Bofill & Haas. *Vertigo pygmaea* (p. 620): Montserrat.
- 1995 Neckheim. *Vertigo pygmaea* (p. 12–14): “Sierra de Montserrat, on the road BP1121”.
- Vitrea contracta* (Westerlund, 1871)
- 1884 Fagot (in Altonaga, 1989). *Zonites vitreolus* (p. 175): Montserrat.
- 1901 Maluquer. *Hyalinia vitreola* (p. 55): camí de Sant Joan/Degotalls.
- 1972 Riedel. *Vitrea contracta* (p. 118): “Monasterio de Montserrat”.
- 1995 Neckheim. *Vitrea contracta* (p. 12–14): “Sierra de Montserrat, beside the road in the neighbourhood of Collbató B112”.
- Vitrea crystallina* (O. F. Müller, 1774)
- 1909 Serradell (in Marcet, 1909–10, p. 272). *Hyalinia crystallina*: “toda la comarca”.
- 1920 Bofill & Haas. *Hyalinia (Vitrea) crystallina* (p. 429, 618, 619): Monistrol de Montserrat/Montserrat.
- 1995 Neckheim. *Vitrea crystallina* (p. 12–14): “Sierra de Montserrat, on the road BP1121”.
- Vitrea narbonnensis* (Clessin, 1877)
- 1884 Fagot (in Altoaga, 1989). *Zonites diaphanus* (p. 175): Montserrat.
- 1888 Martorell & Bofill. *Helix hyalina* (p. 46): Montserrat.
- 1901 Maluquer. *Hyalinia diaphana* (p. 55): Sota el Monestir/camí de Monistrol.
- 1903 Novellas. *Hyalinia diaphana* (p. 110): Montserrat.
- 1909–10 Marcet. *Hyalinia diaphana* (p. 304): “camino dels Degotalls, alrededores del monasterio, torrente dels Avellaners, Canal de San Jerónimo, camino de la Mentirrosa, camino de Monistrol”.
-

- 1920 Bofill & Haas. *Hyalinia (Vitrea) diaphana* (p. 429, 619): Montserrat.
 1972 Riedel. *Vitrea narbonneensis*? (p. 119): "Montserrat, Monasterio".

Xerocrassa montserratensis (Hidalgo, 1870)

- 1870 Hidalgo (in Bofill, 1891 p. 331). *Helix montserratensis* (p. 298): Montserrat.
 1873 Kobelt, W. (in Bofill, 1891 p. 332). *Helix montserratensis* (P. 181): Montserrat.
 1875–84 Hidalgo. *Helix montserratensis* (p. 201): Montserrat.
 1876–78 Westerlund (in Bofill, 1891 p. 332). *Helix montserratensis* (p. 105): Montserrat.
 1879 Arnet & Bofill. *Helix montserratensis* (p. 127): Montserrat.
 1880 Servain (in Puente, 1994). *Helix montserratica* (p. 113): "Couvent de San Jeronimo, au Montserrat".
 1882 Bofill. *Helix montserratensis* (p. 60, 67): Sant Jeroni i Sant Miquel.
 1888 Martorell & Bofill. *Helix montserratensis* (p. 48): Montserrat.
 1890 Hidalgo. *Helix montserratensis* (p. 5): Montserrat.
 1891 Bofill. *Helix Roseti* (p. 50): "Montserrat, ermita de San Gerónimo/Montserrat, los Degotalls".
 1891 Fagot. *Helix Montserratica* (p. 27): "Couvent de San–Jeronimo (Montserrat)".
 1898 Bofill. *Helix montserratensis*: Sant Jeroni, Montserrat.
 1901 Maluquer. *Helix montserratensis* (p.56): volts de l'ermita de Sant Miquel i Sant Jeroni.
 1909–10 Marcet. *Helix montserratensis* (p. 468): "San Jerónimo, Santa Magdalena y Pla Sant Miquel".
 1910 Faura (in Puente, 1994). *Helix montserratensis* (p. 567): Montserrat, Cova de les Pruneres.
 1917 Bofill. *Helix (Jacosta) montserratensis* (p. 540): Montserrat.
 1920 Bofill & Haas. *Helix (Candidula) striata montserratensis* (p. 462, 619): Montserrat.
 1921 Bofill et al. *Helix (Candidula) striata montserratensis* (p. 906): Montserrat.
 1923 Azpeitia (in Puente, 1994). *Helix montserratensis* (p. 32): Montserrat.
 1925 Azpeitia (in Puente, 1994). *Helix montserratensis* (p. 24): "Montserrat/Ermita de Sant Gerónimo de Montserrat".
 1929 Haas. *Helicella (Helicopsis) montserratensis montserratensis* (p. 216): Montserrat.
 1934 Hesse (in Puente, 1994). *Helicella montserratensis* (p. 32): Montserrat.
 1934 Roselló. *Helix montserratensis* (p. 15): Montserrat.
 1946 Ortiz de Zárate. *Helicella (Xeroplexa) montserratensis* (p. 348): "en la parte alta de la montaña de Montserrat, en las cumbres cercanas a la estación superior del funicular de San Juan".
 1963 Ortiz de Zárate. *Helicella (Xeroplexa) montserratensis* (p. 94): Montserrat.
 1971 Altimira. *Xeroplexa montserratensis* (p. 8): Montserrat.
 1985 Bros. *Xeroplexa montserratensis* (p. 67): Montserrat.
 1990 Bech. *Xeroplexa montserratensis* (p. 159): Cadena Montserratina.
 1989 Bros et al. *Xeroplexa montserratensis* (p. 46, 47): Montserrat.
 1999 Almodóvar et al. *Trochoidea montserratensis* (p. 73): Montserrat.
 2000 Bros. *Trochoidea (Xerocrassa) montserratensis* (p. 93): Montserrat.

Xerocrassa penchinati (Bourguignat, 1868)

- 1884 Fagot (in Puente, 1994). *Helix monistrolensis* (p. 182): "chemin à l'ouest de la station de Monistrol, au pied du Montserrat".
 1886 Fagot (in Puente, 1994). *Helix monistrolensis* (p. 55): "camino al oeste de la estación de Monistrol, al pie de Montserrat".
 1886 Florence (in Puente, 1994). *Helix monistrolensis* (p. 229): Monistrol.
 1891 Fagot (in Puente, 1994). *Helix monistrolensis* (p. 19): "Monistrol, au pied de Montserrat".
 1901 Maluquer. *Helix monistrolensis* (p. 56): voltants de Monistrol i cap el Monastir.
 1906 Fagot. *Helix subpaladilhi* (p. 134): "via dicta de Marganell in Monteserrato".
 1909–10 Marcet. *Helix subpaladilhi* (p. 383): "camino de Marganell cerca del Torrente del Camer".

- 1909–10 Marcet. *Helix monistrolensis* (p. 383): “vertiente E y parte de la NE a una altura inferior a la del monasterio; el punto más elevado donde se ha encontrado ha sido en Santa Cecilia”.
- 1909 Serradell (in Marcet, 1909–10, p. 272). *Xerophila (Helix) penchinati*: Montserrat.
- 1920 Bofill & Haas. *Helix (Candidula) rugosiuscula monistrolensis* (p. 24, 618, 619): Monistrol de Montserrat / Montserrat.
- 1920 Bofill & Haas. *Helix (Candidula) murcica penchinati* (p. 466, 619): Montserrat.
- 1944 Fez (in Puente, 1994). *Helicella (Xeroplexa) monistrolensis* (p. 215): Monistrol de Montserrat.
- 1946 Ortiz de Zárate. *Helicella (Xeroplexa) monistrolensis* (p. 345): “bajo la estación del ferrocarril del norte, Monistrol de Montserrat”.
- 1969 Altimira. *Xeroplexa monistrolensis monistrolensis* (p. 102): Monistrol de Montserrat.
- 1989 Bros et al. *Xeroplexa monistrolensis* (p. 46): Montserrat.
- 1990 Bech. *Xeroplexa monistrolensis* (p. 156): Monistrol de Montserrat.
- 1991 Ortiz de Zárate (in Puente, 1994). *Helicella (Xeroplexa) monistrolensis* (p. 42, 233): Monistrol de Montserrat / Montserrat.
- 1993 Gittenberger. *Trochoidea penchinati* (p. 315): “à l'ouest de la station de Monistrol, au pied de Montserrat”.
- 1999 Almodóvar et al. *Trochoidea penchinati* (p. 73): Monistrol de Montserrat.
- Xerosecta (Xeromagna) arigonis* (Schmidt, 1853)
- 1901 Maluquer. *Helix arigoi* (p. 56): camí dels Degotalls.
- 1909–10 Marcet. *Helix arigoi* (p. 384): “huertos de la ermita de la Santísima Trinidad, campos de Santa Cecilia, camino dels Degotalls y orillas del Llobregat”.
- 1909–10 Marcet. *Helix subarigoi* (p. 384): “huertos de la ermita de la Santísima Trinidad, campos de Santa Cecilia, camino dels Degotalls y orillas del Llobregat”.
- 1909–10 Marcet. *Helix talepora* (p. 384): “campos de Santa Cecilia”.
- 1920 Bofill & Haas. *Helix (Xerophila) arigonis* (p. 453, 617, 619): El Bruc/Turó Boada (prop l'estació d'Olesa)/Montserrat.
- Xerotricha conspurcata* (Draparnaud, 1801)–*Microxeromagna lowei* (Poitiez & Michaud, 1852)
- 1920 Bofill & Haas. *Helix (Candidula) conspurcata* (p. 471, 619): Montserrat.
- Zonitoides (Zonitoides) jaccetanicus* (Bourguignat, 1870)
- 1870 Bourguignat. *Zonites jaccetanicus*. (p. 41–42 Taf, 3, 23–28): “la chaîne du Montserrat”.
- 1875–84 Hidalgo. *Zonites jaccetanicus* (p. 25): Montserrat.
- 1880 Servain (in Riedel, 1972, p. 117). *Zonites jaccetanicus*: “Montserrat, entre Martorell et le couvent de San Gerónimo”.
- 1888 Martorell & Bofill. *Helix jaccetanica* (?) (p. 46): Montserrat.
- 1909–10 Marcet. *Hyalinia jaccetiana* (p. 304): Montserrat.
- 1909–10 Marcet. *Hyalinia radiatula* (p. 304): “camino de la font de la Llum”.
- 1920 Bofill & Haas. *Hyalina (Polita) hammonis* (p. 619): Montserrat.
- 1929 Haas. *Polita (Retinella) radiatula* (p. 170): Montserrat.
- 1972 Riedel. *Zonitoides (Zonitoides) jaccetanicus* (p. 116): Montserrat.
- Zonitoides (Zonitoides) nitidus* (O. F. Müller, 1774)
- 1920 Bofill & Haas. *Hyalinia (Zonitoides) nitida* (p. 428, 619): Montserrat.

Annex 2. Llista de les espècies de mol·luscs terrestres presents a les 28 subparcel·les estudiades del massís de Montserrat (Barcelona, NE península Ibèrica), de les quals es reconeixen: el número de parcel·la (P), les coordenades UTM, l'ambient ecològic, la condició en què s'han localitzat (C: M. Mort; V. Viu; VD. Espècie dominant) i els microhàbitats de les mostres que han estat localitzades vives.

Annex 2. List of the species of land mollusks present in the 28 subplots studied on the Montserrat range (Barcelona, NE Iberian peninsula), indicating: the number of the plot (P), the UTM coordinates, the ecological habitat, the condition in which it was found (C: M. Dead; V. Alive; VD. Dominant Species) and microhabitats of the samples that were found live_

Espècie	N	UTM-X	UTM-Y	Ambient	C	Microhàbitat
<i>Abida cylindrica</i>	3	398873	4606802	Alzinar	VD	Murs i pedres
<i>Abida cylindrica</i>	3	398873	4606802	Rupícola	V	Murs i pedres
<i>Abida cylindrica</i>	4	398225	4607053	Rupícola	V	Murs i pedres
<i>Abida cylindrica</i>	6	401070	4606789	Alzinar	M	
<i>Abida cylindrica</i>	7	401882	4606117	Alzinar	V	Sota pedres
<i>Abida cylindrica</i>	8	403345	4605715	Alzinar	V	Humus/virosta
<i>Abida cylindrica</i>	8	403345	4605715	Rupícola	V	Humus/virosta
<i>Abida polyodon</i>	1	400805	4604348	Alzinar	M	
<i>Abida polyodon</i>	10	402898	4603286	Arbustiu	M	
<i>Abida polyodon</i>	10	402898	4603286	Rupícola	M	
<i>Abida polyodon</i>	12	403001	4607185	Arbustiu	V	Murs i pedres
<i>Abida polyodon</i>	3	398873	4606802	Alzinar	V	Murs i pedres
<i>Abida polyodon</i>	3	398873	4606802	Alzinar	V	Sota troncs
<i>Abida polyodon</i>	3	398873	4606802	Rupícola	VD	Murs i pedres
<i>Abida polyodon</i>	3	398873	4606802	Rupícola	VD	Sota troncs
<i>Abida polyodon</i>	4	398225	4607053	Rupícola	M	
<i>Abida polyodon</i>	5	404794	4603196	Arbustiu	M	
<i>Abida polyodon</i>	6	401070	4606789	Alzinar	M	
<i>Abida polyodon</i>	6	401070	4606789	Rupícola	M	
<i>Abida polyodon</i>	7	401882	4606117	Alzinar	V	Sota pedres
<i>Abida polyodon</i>	8	403345	4605715	Alzinar	M	
<i>Abida polyodon</i>	8	403345	4605715	Rupícola	M	
<i>Abida polyodon</i>	9	402455	4603121	Rupícola	M	
<i>Abida secale bofilli</i>	6	401070	4606789	Rupícola	M	
<i>Abida secale bofilli</i>	8	403345	4605715	Rupícola	V	Murs i pedres
<i>Acanthinula aculeata</i>	12	403001	4607185	Ripari	V	Humus / virosta
<i>Acanthinula aculeata</i>	13	399342	4610730	Antropogen	M	
<i>Aegopinella pura</i>	6	401070	4606789	Rupícola	M	
<i>Aegopinella pura</i>	7	401882	4606117	Alzinar	M	
<i>Aegopinella pura</i>	7	401882	4606117	Rupícola	M	
<i>Aegopinella</i> sp.	3	398873	4606802	Alzinar	V	Murs i pedres
<i>Aegopinella</i> sp.	3	398873	4606802	Alzinar	V	Sota troncs
<i>Aegopinella</i> sp.	6	401070	4606789	Alzinar	M	
<i>Aegopinella</i> sp.	7	401882	4606117	Alzinar	M	
<i>Aegopinella</i> sp.	8	403345	4605715	Alzinar	M	
<i>Balea perversa</i>	6	401070	4606789	Rupícola	V	Sota pedres
<i>Balea perversa</i>	6	401070	4606789	Rupícola	V	Veget. herbàcia
<i>Cepaea nemoralis</i>	3	398873	4606802	Alzinar	M	
<i>Cepaea nemoralis</i>	4	398225	4607053	Arbustiu	V	Veget. arbustiva
<i>Cepaea nemoralis</i>	6	401070	4606789	Alzinar	M	

Espècie	N	UTM-X	UTM-Y	Ambient	C	Microhàbitat
<i>Cepaea nemoralis</i>	6	401070	4606789	Rupícola	M	
<i>Cepaea nemoralis</i>	7	401882	4606117	Alzinar	M	
<i>Cepaea nemoralis</i>	8	403345	4605715	Alzinar	M	
<i>Cernuella virgata</i>	1	400805	4604348	Antropogen	M	
<i>Cernuella virgata</i>	11	404595	4605500	Antropogen	VD	Veget. herbàcia
<i>Cernuella virgata</i>	11	404595	4605500	Ripari	VD	Veget. herbàcia
<i>Cernuella virgata</i>	12	403001	4607185	Arbustiu	M	
<i>Cernuella virgata</i>	13	399342	4610730	Antropogen	M	
<i>Cernuella virgata</i>	13	399342	4610730	Ripari	VD	Veget. herbàcia
<i>Cernuella virgata</i>	2	401557	4607541	Antropogen	VD	Veget. herbàcia
<i>Cernuella virgata</i>	4	398225	4607053	Arbustiu	M	
<i>Cernuella virgata</i>	5	404794	4603196	Arbustiu	M	
<i>Cernuella virgata</i>	8	403345	4605715	Alzinar	V	Veget. herbàcia
<i>Cernuella virgata</i>	9	402455	4603121	Antropogen	M	
<i>Cernuella virgata</i>	9	402455	4603121	Arbustiu	M	
<i>Chondrina farinesii</i>	1	400805	4604348	Alzinar	M	
<i>Chondrina farinesii</i>	10	402898	4603286	Rupícola	M	
<i>Chondrina farinesii</i>	3	398873	4606802	Rupícola	VD	Murs i pedres
<i>Chondrina farinesii</i>	4	398225	4607053	Rupícola	VD	Murs i pedres
<i>Chondrina farinesii</i>	7	401882	4606117	Rupícola	VD	Murs i pedres
<i>Chondrina farinesii</i>	8	403345	4605715	Rupícola	V	Murs i pedres
<i>Chondrina sp.</i>	6	401070	4606789	Rupícola	M	
<i>Chondrina tenuimarginata</i>	3	398873	4606802	Rupícola	M	
<i>Chondrina tenuimarginata</i>	4	398225	4607053	Rupícola	M	
<i>Chondrina tenuimarginata</i>	7	401882	4606117	Rupícola	VD	Murs i pedres
<i>Chondrina tenuimarginata</i>	8	403345	4605715	Rupícola	M	
<i>Clausilia rugosa</i>	10	402898	4603286	Rupícola	M	
<i>Clausilia sp.</i>	6	401070	4606789	Alzinar	M	
<i>Clausilia sp.</i>	6	401070	4606789	Rupícola	M	
<i>Clausilia sp.</i>	7	401882	4606117	Alzinar	M	
<i>Clausilia sp.</i>	8	403345	4605715	Alzinar	V	Humus/virosta
<i>Clausilia sp.</i>	8	403345	4605715	Alzinar	V	Sota pedres
<i>Clausilia sp.</i>	8	403345	4605715	Rupícola	V	Humus/virosta
<i>Clausilia sp.</i>	8	403345	4605715	Rupícola	V	Sota pedres
<i>Cochlicella acuta</i>	1	400805	4604348	Antropogen	M	
<i>Cochlicella acuta</i>	11	404595	4605500	Ripari	M	
<i>Cochlicella barbara</i>	11	404595	4605500	Antropogen	VD	Veget. herbàcia
<i>Cochlicella barbara</i>	11	404595	4605500	Ripari	VD	Veget. herbàcia
<i>Cochlicella barbara</i>	13	399342	4610730	Ripari	V	Veget. herbàcia
<i>Cochlostoma martorelli</i>	1	400805	4604348	Alzinar	M	
<i>Cochlostoma martorelli</i>	10	402898	4603286	Rupícola	M	
<i>Cochlostoma martorelli</i>	2	401557	4607541	Rupícola	V	Murs i pedres
<i>Cochlostoma martorelli</i>	3	398873	4606802	Rupícola	VD	Murs i pedres
<i>Cochlostoma martorelli</i>	4	398225	4607053	Rupícola	VD	Murs i pedres
<i>Cochlostoma martorelli</i>	6	401070	4606789	Rupícola	V	Murs i pedres
<i>Cochlostoma martorelli</i>	7	401882	4606117	Rupícola	V	Sota pedres
<i>Cochlostoma martorelli</i>	8	403345	4605715	Rupícola	VD	Murs i pedres
<i>Cochlostoma martorelli</i>	9	402455	4603121	Rupícola	V	Murs i pedres
<i>Cornu aspersum</i>	1	400805	4604348	Antropogen	M	
<i>Cornu aspersum</i>	11	404595	4605500	Antropogen	V	Veget. herbàcia
<i>Cornu aspersum</i>	11	404595	4605500	Antropogen	V	Sota pedres
<i>Cornu aspersum</i>	11	404595	4605500	Ripari	V	Veget. herbàcia
<i>Cornu aspersum</i>	11	404595	4605500	Ripari	V	Sota pedres
<i>Cornu aspersum</i>	12	403001	4607185	Arbustiu	M	

Espècie	N	UTM-X	UTM-Y	Ambient	C	Microhàbitat
<i>Cornu aspersum</i>	12	403001	4607185	Ripari	M	
<i>Cornu aspersum</i>	13	399342	4610730	Antropogen	VD	Veget. arbustiva
<i>Cornu aspersum</i>	13	399342	4610730	Ripari	V	Murs i pedres
<i>Cornu aspersum</i>	2	401557	4607541	Antropogen	VD	Troncs morts
<i>Cornu aspersum</i>	4	398225	4607053	Arbustiu	M	
<i>Cornu aspersum</i>	5	404794	4603196	Arbustiu	M	
<i>Cornu aspersum</i>	5	404794	4603196	Ripari	M	
<i>Cornu aspersum</i>	8	403345	4605715	Alzinar	V	Veget. herbàcia
<i>Cornu aspersum</i>	9	402455	4603121	Antropogen	M	
<i>Discus rotundatus</i>	11	404595	4605500	Ripari	M	
<i>Discus rotundatus</i>	12	403001	4607185	Ripari	V	Sota pedres
<i>Discus rotundatus</i>	13	399342	4610730	Ripari	VD	Troncs morts
<i>Discus rotundatus</i>	4	398225	4607053	Arbustiu	M	
<i>Discus rotundatus</i>	5	404794	4603196	Ripari	M	
<i>Discus rotundatus</i>	6	401070	4606789	Alzinar	VD	Humus / virosta
<i>Discus rotundatus</i>	6	401070	4606789	Alzinar	VD	Troncs morts
<i>Discus rotundatus</i>	7	401882	4606117	Alzinar	M	
<i>Discus rotundatus</i>	8	403345	4605715	Alzinar	VD	Humus/virosta
<i>Eobania vermiculata</i>	1	400805	4604348	Antropogen	M	
<i>Eobania vermiculata</i>	11	404595	4605500	Antropogen	V	Veget. herbàcia
<i>Eobania vermiculata</i>	11	404595	4605500	Antropogen	V	Sota pedres
<i>Eobania vermiculata</i>	12	403001	4607185	Arbustiu	M	
<i>Eobania vermiculata</i>	13	399342	4610730	Antropogen	V	Veget. arbustiva
<i>Eobania vermiculata</i>	2	401557	4607541	Antropogen	V	Veget. arbustiva
<i>Eobania vermiculata</i>	8	403345	4605715	Alzinar	M	
<i>Eobania vermiculata</i>	9	402455	4603121	Antropogen	M	
<i>Eobania vermiculata</i>	9	402455	4603121	Arbustiu	M	
<i>Euconulus fulvus</i>	11	404595	4605500	Ripari	V	Humus/virosta
<i>Euconulus fulvus</i>	12	403001	4607185	Ripari	V	Sota pedres
<i>Euomphalia strigella</i>	11	404595	4605500	Ripari	V	Veget. herbàcia
<i>Euomphalia strigella</i>	13	399342	4610730	Ripari	V	Veget. herbàcia
<i>Euomphalia strigella</i>	2	401557	4607541	Antropogen	VD	Veget. herbàcia
<i>Euomphalia strigella</i>	3	398873	4606802	Alzinar	M	
<i>Euomphalia strigella</i>	4	398225	4607053	Arbustiu	M	
<i>Euomphalia strigella</i>	5	404794	4603196	Ripari	M	
<i>Euomphalia strigella</i>	6	401070	4606789	Alzinar	M	
<i>Euomphalia strigella</i>	7	401882	4606117	Alzinar	M	
<i>Euomphalia strigella</i>	8	403345	4605715	Alzinar	M	
<i>Ferussacia folliculus</i>	1	400805	4604348	Antropogen	M	
<i>Ferussacia folliculus</i>	10	402898	4603286	Arbustiu	M	
<i>Ferussacia folliculus</i>	10	402898	4603286	Rupícola	M	
<i>Ferussacia folliculus</i>	5	404794	4603196	Ripari	M	
<i>Granaria braunii</i>	8	403345	4605715	Rupícola	V	Murs i pedres
<i>Granopupa granum</i>	1	400805	4604348	Alzinar	VD	Sota pedres
<i>Granopupa granum</i>	11	404595	4605500	Antropogen	M	
<i>Granopupa granum</i>	7	401882	4606117	Rupícola	M	
<i>Helicigona lapicida</i>	1	400805	4604348	Alzinar	M	
<i>Helicigona lapicida</i>	1	400805	4604348	Antropogen	M	
<i>Helicigona lapicida</i>	10	402898	4603286	Arbustiu	M	
<i>Helicigona lapicida</i>	10	402898	4603286	Rupícola	M	
<i>Helicigona lapicida</i>	11	404595	4605500	Antropogen	M	
<i>Helicigona lapicida</i>	11	404595	4605500	Ripari	M	
<i>Helicigona lapicida</i>	12	403001	4607185	Arbustiu	M	
<i>Helicigona lapicida</i>	12	403001	4607185	Ripari	M	
<i>Helicigona lapicida</i>	13	399342	4610730	Antropogen	V	Murs i pedres

Espècie	N	UTM-X	UTM-Y	Ambient	C	Microhàbitat
<i>Helicigona lapicida</i>	3	398873	4606802	Alzinar	M	
<i>Helicigona lapicida</i>	3	398873	4606802	Rupícola	M	
<i>Helicigona lapicida</i>	4	398225	4607053	Rupícola	V	Murs i pedres
<i>Helicigona lapicida</i>	5	404794	4603196	Arbustiu	M	
<i>Helicigona lapicida</i>	5	404794	4603196	Ripari	M	
<i>Helicigona lapicida</i>	6	401070	4606789	Rupícola	M	
<i>Helicigona lapicida</i>	7	401882	4606117	Rupícola	M	
<i>Helicigona lapicida</i>	8	403345	4605715	Alzinar	V	Humus/virosta
<i>Helicigona lapicida</i>	8	403345	4605715	Alzinar	V	Sota pedres
<i>Helicigona lapicida</i>	8	403345	4605715	Rupícola	VD	Humus/virosta
<i>Helicigona lapicida</i>	8	403345	4605715	Rupícola	VD	Sota pedres
<i>Helicigona lapicida</i>	9	402455	4603121	Rupícola	M	
<i>Helicodonta obvoluta</i>	11	404595	4605500	Ripari	M	
<i>Helicodonta obvoluta</i>	12	403001	4607185	Ripari	M	
<i>Helicodonta obvoluta</i>	5	404794	4603196	Ripari	M	
<i>Helicodonta obvoluta</i>	6	401070	4606789	Alzinar	V	Sota pedres
<i>Helicodonta obvoluta</i>	8	403345	4605715	Alzinar	V	Humus/virosta
<i>Helicodonta obvoluta</i>	8	403345	4605715	Alzinar	V	Sota pedres
<i>Hygromia cinctella</i>	11	404595	4605500	Ripari	V	Humus/virosta
<i>Hypnophila boissii</i>	1	400805	4604348	Antropogen	M	
<i>Jaminia quadridens</i>	10	402898	4603286	Arbustiu	V	Murs i pedres
<i>Jaminia quadridens</i>	10	402898	4603286	Arbustiu	V	Sota pedres
<i>Jaminia quadridens</i>	10	402898	4603286	Rupícola	V	Murs i pedres
<i>Jaminia quadridens</i>	10	402898	4603286	Rupícola	V	Sota pedres
<i>Jaminia quadridens</i>	12	403001	4607185	Arbustiu	M	
<i>Jaminia quadridens</i>	3	398873	4606802	Rupícola	M	
<i>Jaminia quadridens</i>	5	404794	4603196	Arbustiu	M	
<i>Jaminia quadridens</i>	9	402455	4603121	Rupícola	M	
<i>Lauria cylindracea</i>	11	404595	4605500	Ripari	V	Humus/virosta
<i>Lauria cylindracea</i>	6	401070	4606789	Rupícola	V	Sota pedres
<i>Lauria cylindracea</i>	6	401070	4606789	Rupícola	V	Veget. herbàcia
<i>Lauria cylindracea</i>	7	401882	4606117	Alzinar	M	
<i>Lauria cylindracea</i>	8	403345	4605715	Rupícola	M	
<i>Microxeromagna lowei</i>	1	400805	4604348	Antropogen	M	
<i>Microxeromagna lowei</i>	11	404595	4605500	Antropogen	VD	Humus/fullaraca
<i>Monacha cartusiana</i>	1	400805	4604348	Antropogen	M	
<i>Monacha cartusiana</i>	12	403001	4607185	Arbustiu	M	
<i>Monacha cartusiana</i>	12	403001	4607185	Ripari	M	
<i>Monacha cartusiana</i>	5	404794	4603196	Ripari	M	
<i>Monacha cartusiana</i>	9	402455	4603121	Antropogen	VD	Veget. herbàcia
<i>Monacha cartusiana</i>	9	402455	4603121	Arbustiu	V	Veget. herbàcia
<i>Montserratina bofilliana</i>	1	400805	4604348	Alzinar	M	
<i>Montserratina bofilliana</i>	2	401557	4607541	Rupícola	M	
<i>Montserratina bofilliana</i>	3	398873	4606802	Alzinar	M	
<i>Montserratina bofilliana</i>	4	398225	4607053	Rupícola	VD	Murs i pedres
<i>Montserratina bofilliana</i>	6	401070	4606789	Alzinar	M	
<i>Montserratina bofilliana</i>	6	401070	4606789	Rupícola	M	
<i>Montserratina bofilliana</i>	7	401882	4606117	Alzinar	M	
<i>Montserratina bofilliana</i>	7	401882	4606117	Rupícola	M	
<i>Montserratina bofilliana</i>	8	403345	4605715	Rupícola	V	Sota pedres
<i>Montserratina bofilliana</i>	9	402455	4603121	Rupícola	M	
<i>Morlina glabra harlei</i>	8	403345	4605715	Alzinar	M	
<i>Otala punctata</i>	1	400805	4604348	Antropogen	M	
<i>Otala punctata</i>	10	402898	4603286	Arbustiu	M	
<i>Otala punctata</i>	11	404595	4605500	Antropogen	VD	Veget. herbàcia

Espècie	N	UTM-X	UTM-Y	Ambient	C	Microhàbitat
<i>Otala punctata</i>	11	404595	4605500	Antropogen	VD	Sota pedres
<i>Otala punctata</i>	12	403001	4607185	Arbustiu	M	
<i>Otala punctata</i>	12	403001	4607185	Ripari	M	
<i>Otala punctata</i>	2	401557	4607541	Antropogen	V	Murs i pedres
<i>Otala punctata</i>	3	398873	4606802	Rupícola	M	
<i>Otala punctata</i>	4	398225	4607053	Arbustiu	M	
<i>Otala punctata</i>	5	404794	4603196	Arbustiu	M	
<i>Otala punctata</i>	5	404794	4603196	Ripari	M	
<i>Otala punctata</i>	6	401070	4606789	Rupícola	M	
<i>Otala punctata</i>	8	403345	4605715	Alzinar	M	
<i>Otala punctata</i>	9	402455	4603121	Antropogen	M	
<i>Otala punctata</i>	9	402455	4603121	Arbustiu	M	
<i>Oxychilus cellarius</i>	3	398873	4606802	Alzinar	V	Murs i pedres
<i>Oxychilus cellarius</i>	6	401070	4606789	Alzinar	M	
<i>Oxychilus cellarius</i>	7	401882	4606117	Alzinar	M	
<i>Oxychilus courquini</i>	1	400805	4604348	Alzinar	M	
<i>Oxychilus courquini</i>	10	402898	4603286	Arbustiu	M	
<i>Oxychilus courquini</i>	10	402898	4603286	Rupícola	M	
<i>Oxychilus courquini</i>	12	403001	4607185	Arbustiu	M	
<i>Oxychilus courquini</i>	5	404794	4603196	Arbustiu	M	
<i>Oxychilus courquini</i>	5	404794	4603196	Ripari	M	
<i>Oxychilus courquini</i>	6	401070	4606789	Rupícola	M	
<i>Oxychilus courquini</i>	8	403345	4605715	Rupícola	M	
<i>Oxychilus draparnaudi</i>	1	400805	4604348	Alzinar	M	
<i>Oxychilus draparnaudi</i>	11	404595	4605500	Antropogen	V	Veget. herbàcia
<i>Oxychilus draparnaudi</i>	11	404595	4605500	Antropogen	V	Sota pedres
<i>Oxychilus draparnaudi</i>	11	404595	4605500	Ripari	VD	Veget. herbàcia.,
<i>Oxychilus draparnaudi</i>	11	404595	4605500	Ripari	VD	Sota pedres
<i>Oxychilus draparnaudi</i>	12	403001	4607185	Ripari	V	Sota pedres
<i>Oxychilus draparnaudi</i>	13	399342	4610730	Ripari	VD	Troncs morts
<i>Oxychilus draparnaudi</i>	2	401557	4607541	Alzinar	M	
<i>Oxychilus draparnaudi</i>	2	401557	4607541	Antropogen	M	
<i>Oxychilus draparnaudi</i>	2	401557	4607541	Rupícola	M	
<i>Oxychilus draparnaudi</i>	4	398225	4607053	Rupícola	M	
<i>Oxychilus draparnaudi</i>	5	404794	4603196	Ripari	M	
<i>Oxychilus draparnaudi</i>	8	403345	4605715	Alzinar	VD	Humus/virosta
<i>Oxychilus draparnaudi</i>	9	402455	4603121	Antropogen	V	Sota pedres
<i>Oxychilus sp.</i>	2	401557	4607541	Alzinar	M	
<i>Oxychilus sp.</i>	8	403345	4605715	Alzinar	V	Humus/virosta
<i>Paralaoma servilis</i>	11	404595	4605500	Ripari	M	
<i>Phenacolimax major</i>	13	399342	4610730	Ripari	V	Troncs morts
<i>Phenacolimax major</i>	2	401557	4607541	Alzinar	M	
<i>Phenacolimax major</i>	3	398873	4606802	Alzinar	M	
<i>Phenacolimax major</i>	6	401070	4606789	Alzinar	M	
<i>Phenacolimax major</i>	7	401882	4606117	Alzinar	M	
<i>Phenacolimax major</i>	7	401882	4606117	Rupícola	M	
<i>Phenacolimax major</i>	8	403345	4605715	Alzinar	M	
<i>Phenacolimax major</i>	8	403345	4605715	Rupícola	M	
<i>Pomatias elegans</i>	1	400805	4604348	Alzinar	M	
<i>Pomatias elegans</i>	10	402898	4603286	Arbustiu	M	
<i>Pomatias elegans</i>	11	404595	4605500	Antropogen	M	
<i>Pomatias elegans</i>	11	404595	4605500	Ripari	M	
<i>Pomatias elegans</i>	12	403001	4607185	Arbustiu	M	
<i>Pomatias elegans</i>	12	403001	4607185	Ripari	VD	Humus / virosta
<i>Pomatias elegans</i>	13	399342	4610730	Ripari	M	

Espècie	N	UTM-X	UTM-Y	Ambient	C	Microhàbitat
<i>Pomatias elegans</i>	2	401557	4607541	Alzinar	VD	Sota pedres
<i>Pomatias elegans</i>	2	401557	4607541	Antropogen	VD	Sota pedres
<i>Pomatias elegans</i>	2	401557	4607541	Rupícola	V	Sota pedres
<i>Pomatias elegans</i>	3	398873	4606802	Alzinar	V	Murs i pedres
<i>Pomatias elegans</i>	4	398225	4607053	Arbustiu	V	Veget. arbustiva
<i>Pomatias elegans</i>	4	398225	4607053	Rupícola	VD	Veget. arbustiva
<i>Pomatias elegans</i>	5	404794	4603196	Ripari	M	
<i>Pomatias elegans</i>	6	401070	4606789	Alzinar	V	Sota pedres
<i>Pomatias elegans</i>	6	401070	4606789	Rupícola	V	Sota pedres
<i>Pomatias elegans</i>	7	401882	4606117	Alzinar	V	Murs i pedres
<i>Pomatias elegans</i>	7	401882	4606117	Rupícola	V	Murs i pedres
<i>Pomatias elegans</i>	8	403345	4605715	Alzinar	VD	Humus/virosta
<i>Pomatias elegans</i>	8	403345	4605715	Rupícola	VD	Humus/virosta
<i>Pomatias elegans</i>	9	402455	4603121	Antropogen	VD	Veget. herbàcia
<i>Pseudotachea splendida</i>	1	400805	4604348	Alzinar	M	
<i>Pseudotachea splendida</i>	1	400805	4604348	Antropogen	M	
<i>Pseudotachea splendida</i>	10	402898	4603286	Arbustiu	V	Murs i pedres
<i>Pseudotachea splendida</i>	10	402898	4603286	Arbustiu	V	Veget. arbustiva
<i>Pseudotachea splendida</i>	11	404595	4605500	Antropogen	M	
<i>Pseudotachea splendida</i>	12	403001	4607185	Arbustiu	V	Murs i pedres
<i>Pseudotachea splendida</i>	12	403001	4607185	Ripari	M	
<i>Pseudotachea splendida</i>	13	399342	4610730	Antropogen	M	
<i>Pseudotachea splendida</i>	2	401557	4607541	Alzinar	V	Veget. herbàcia
<i>Pseudotachea splendida</i>	2	401557	4607541	Antropogen	VD	Veget. herbàcia
<i>Pseudotachea splendida</i>	3	398873	4606802	Alzinar	M	
<i>Pseudotachea splendida</i>	4	398225	4607053	Arbustiu	V	Veget. arbustiva
<i>Pseudotachea splendida</i>	4	398225	4607053	Rupícola	V	Veget. arbustiva
<i>Pseudotachea splendida</i>	5	404794	4603196	Arbustiu	M	
<i>Pseudotachea splendida</i>	5	404794	4603196	Ripari	M	
<i>Pseudotachea splendida</i>	6	401070	4606789	Rupícola	V	Sota pedres
<i>Pseudotachea splendida</i>	7	401882	4606117	Rupícola	M	
<i>Pseudotachea splendida</i>	8	403345	4605715	Alzinar	V	Veget. herbàcia
<i>Pseudotachea splendida</i>	8	403345	4605715	Rupícola	V	Veget. herbàcia
<i>Pseudotachea splendida</i>	9	402455	4603121	Antropogen	V	Veget. herbàcia
<i>Punctum pygmaeum</i>	11	404595	4605500	Ripari	M	
<i>Punctum pygmaeum</i>	12	403001	4607185	Ripari	VD	Humus / virosta
<i>Pupilla</i> sp.	6	401070	4606789	Rupícola	M	
<i>Pyramidula</i> sp.	3	398873	4606802	Rupícola	V	Murs i pedres
<i>Pyramidula</i> sp.	6	401070	4606789	Rupícola	M	
<i>Pyramidula</i> sp.	7	401882	4606117	Rupícola	V	Murs i pedres
<i>Rumina decollata</i>	1	400805	4604348	Alzinar	M	
<i>Rumina decollata</i>	1	400805	4604348	Antropogen	M	
<i>Rumina decollata</i>	10	402898	4603286	Arbustiu	M	
<i>Rumina decollata</i>	11	404595	4605500	Antropogen	M	
<i>Rumina decollata</i>	11	404595	4605500	Ripari	M	
<i>Rumina decollata</i>	12	403001	4607185	Arbustiu	M	
<i>Rumina decollata</i>	2	401557	4607541	Antropogen	V	Veget. herbàcia
<i>Rumina decollata</i>	3	398873	4606802	Alzinar	M	
<i>Rumina decollata</i>	4	398225	4607053	Arbustiu	M	
<i>Rumina decollata</i>	5	404794	4603196	Arbustiu	M	
<i>Rumina decollata</i>	5	404794	4603196	Ripari	M	
<i>Rumina decollata</i>	8	403345	4605715	Alzinar	M	
<i>Rumina decollata</i>	9	402455	4603121	Antropogen	VD	Veget. herbàcia
<i>Theba pisana</i>	1	400805	4604348	Antropogen	M	
<i>Theba pisana</i>	11	404595	4605500	Antropogen	VD	Veget. herbàcia

Espècie	N	UTM-X	UTM-Y	Ambient	C	Microhàbitat
<i>Theba pisana</i>	11	404595	4605500	Ripari	VD	Veget. herbàcia
<i>Theba pisana</i>	13	399342	4610730	Antropogen	M	
<i>Theba pisana</i>	13	399342	4610730	Ripari	M	
<i>Theba pisana</i>	5	404794	4603196	Arbustiu	M	
<i>Trochoidea elegans</i>	1	400805	4604348	Antropogen	M	
<i>Trochoidea elegans</i>	11	404595	4605500	Antropogen	M	
<i>Trochoidea elegans</i>	11	404595	4605500	Ripari	M	
<i>Vallonia costata</i>	1	400805	4604348	Alzinar	M	
<i>Vallonia costata</i>	1	400805	4604348	Antropogen	M	
<i>Vallonia costata</i>	11	404595	4605500	Ripari	VD	Humus/virosta
<i>Vallonia costata</i>	11	404595	4605500	Ripari	VD	Sota pedres
<i>Vallonia</i> sp.	13	399342	4610730	Ripari	V	Humus / virosta
<i>Vitrea contracta</i>	3	398873	4606802	Alzinar	M	
<i>Vitrea</i> sp.	11	404595	4605500	Ripari	M	
<i>Vitrea</i> sp.	7	401882	4606117	Rupícola	M	
<i>Vitrea</i> sp.	8	403345	4605715	Alzinar	M	
<i>Xerocrassa montserratensis</i> 6		401070	4606789	Rupícola	V	Sota pedres
<i>Xerocrassa montserratensis</i> 7		401882	4606117	Rupícola	M	
<i>Xerocrassa penchinati</i>	1	400805	4604348	Alzinar	M	
<i>Xerocrassa penchinati</i>	2	401557	4607541	Rupícola	M	
<i>Xerocrassa penchinati</i>	3	398873	4606802	Rupícola	M	
<i>Xerocrassa penchinati</i>	4	398225	4607053	Rupícola	M	
<i>Xerocrassa penchinati</i>	5	404794	4603196	Arbustiu	M	
<i>Xerosecta arigonis</i>	1	400805	4604348	Antropogen	VD	Veget. herbàcia
<i>Xerosecta arigonis</i>	13	399342	4610730	Ripari	M	
<i>Xerosecta arigonis</i>	2	401557	4607541	Antropogen	VD	Veget. herbàcia
<i>Xerosecta arigonis</i>	2	401557	4607541	Antropogen	VD	Veget. arbustiva
<i>Zonitoides nitidus</i>	11	404595	4605500	Ripari	M	

Annex 3. Catàleg sistemàtic preliminar dels cargols terrestres (*Gastropoda*, *Stylommatophora*) del Parc Natural de la Muntanya de Montserrat i rodalies (Barcelona, NE península Ibèrica).

Annex 3. Preliminary systematic catalogue of land snails (Gastropoda, Stylommatophora) from the Natural Park of Montserrat and environs (Barcelona, NE Iberian peninsula).

Classe Gastropoda Cuvier, 1795

Subclasse Orthogastropoda Ponder & Lindberg, 1995

Superordre Caenogastropoda Cox, 1960

Ordre Architaenioglossa Haller, 1890

Superfamília Cyclophoroidea J. E. Gray, 1849

Família Cochlostomatidae Kobelt, 1902

Cochlostoma (Obscurella) martorelli (Servain, 1880)

Ordre Neotaenioglossa Haller, 1892

Superfamília Littorinoidea Children, 1834

Família Pomatiidae Newton, 1891

Subfamília Pomatiinae Newton, 1891

Pomatias elegans (O. F. Müller, 1774)

Ordre Pulmonata Cuvier in Blainville, 1814

Subordre Stylommatophora A. Schmidt, 1855

Superfamília Succineoidea H. Beck, 1837

Família Succineidae H. Beck, 1837

Subfamília Succineinae H. Beck, 1837

Oxyloma (Oxyloma) elegans elegans (Risso, 1826)

Superfamília Cochlicopoidea Pilsbry, 1900 (1879)

Família Cochlicopidae Pilsbry, 1900 (1879)

Cochlicopa lubrica (O. F. Müller, 1774)

Família Azecidae Watson, 1920

Hypnophila boissii (Dupuy, 1851)

Superfamília Pupilloidea Turton, 1831

Família Lauriidae Steenberg, 1925

Lauria (Lauria) cylindracea (Da Costa, 1778)

Família Valloniidae Morse, 1864

Subfamília Valloniinae Morse, 1864

Vallonia costata (O. F. Müller, 1774)

Vallonia pulchella (O. F. Müller, 1774)

Subfamília Acanthinulinae Steenberg, 1917

Acanthinula aculeata (O. F. Müller, 1774)

Família Pupillidae Turton, 1831

Pupilla (Pupilla) muscorum (Linnaeus, 1758)

Pupilla (Pupilla) bigranata (Rossmässler, 1839)

Família Pyramidulidae Kennard & B. B. Woodward, 1914

Pyramidula rupestris (Draparnaud, 1801)

Família Chondrinidae Steenberg, 1925

Abida cylindrica (Michaud, 1829)

Abida polyodon (Draparnaud, 1801)
Abida secale bofilli (Fagot, 1884)
Chondrina avenacea avenacea (Bruguière, 1792)
Chondrina farinesii farinesii (Des Moulins, 1835)
Chondrina tenuimarginata (Des Moulins, 1835)
Granaria braunii braunii (Rossmässler, 1842)
Granopupa granum (Draparnaud, 1801)

Família Vertiginidae Fitzinger, 1833
 Subfamília Truncatellinae Steenberg, 1925
Columella edentula (Draparnaud, 1805)
Truncatellina callicratis (Scacchi, 1833)
Truncatellina cylindrica (A. Férussac, 1807)

Subfamília Vertigininae Fitzinger, 1833
Vertigo (*Vertigo*) *pygmaea* (Draparnaud, 1801)

Superfamília Enoidea B. B. Woodward, 1903 (1880)
 Família Enidae B. B. Woodward, 1903 (1880)
 Subfamília Eninae B. B. Woodward, 1903 (1880)
Jaminia quadridens quadridens (O. F. Müller, 1774)
Merdigera obscura (O. F. Müller, 1774)

Superfamília Clausilioidea J. E. Gray, 1855
 Família Clausiliidae J. E. Gray, 1855
 Subfamília Clausiliinae J. E. Gray, 1855
Clausilia (*Clausilia*) *bidentata abietina* Dupuy, 1849
Clausilia (*Clausilia*) *rugosa penchinati* Bourguignat, 1876

Subfamília Baleinae A. J. Wagner, 1913
Balea (*Balea*) *perversa* (Linnaeus, 1758)

Superfamília Achatinoidea Swainson, 1840
 Família Ferussaciidae Bourguignat, 1883
 Subfamília Ferussaciinae Bourguignat, 1883
Ceciloides (*Ceciloides*) *acicula* (O. F. Müller, 1774)
Ferussacia (*Ferussacia*) *folliculus* (Gmelin, 1791)

Família Subulinidae P. Fischer & Crosse, 1877
 Subfamília Rumininae Wenz, 1923
Rumina decollata (Linnaeus, 1758)

Superfamília Punctoidea Morse, 1864
 Família Discidae Thiele, 1931
Discus (*Gonyodiscus*) *rotundatus rotundatus* (O. F. Müller, 1774)

Superfamília Gastrodontoidea Tryon, 1866
 Família Pristilomatidae T. Cockerell, 1891
Vitrea contracta (Westerlund, 1871)
Vitrea crystallina (O. F. Müller, 1774)
Vitrea narbonensis (Clessin, 1877) ?

Família Euconulidae H. B. Baker, 1928
 Subfamília Euconulinae H. B. Baker, 1928
Euconulus (*Euconulus*) *fulvus* (O. F. Müller, 1774)

Família Gastrodontidae Tryon, 1866
Zonitoides (*Zonitoides*) *jaccetanicus* (Bourguignat, 1870)
Zonitoides (*Zonitoides*) *nitidus* (O. F. Müller, 1774)

Família Oxychilidae P. Hesse, 1927 (1879)
 Subfamília Oxychilinae P. Hesse, 1927 (1879)
Mediterranea (Mediterranea) hydatina (Rossmässler, 1838)
Morlina glabra harlei (Fagot, 1884)
Oxychilus (Ortizius) courquini (Bourguignat, 1870)
Oxychilus (Oxychilus) cellarius cellarius (O. F. Müller, 1774)
Oxychilus (Oxychilus) draparnaudi draparnaudi (Beck, 1837)

Subfamília Godwiniinae C.M. Cooke, 1921
Aegopinella nitens (Michaud, 1831)
Aegopinella nitidula (Draparnaud, 1805)
Aegopinella pura (Alder, 1830)

Superfamília Limacoidea Lamarck, 1801

Família Vitrinidae Fitzinger, 1833
 Subfamília Vitrininae Fitzinger, 1833
Phenacolimax major (Férussac, 1807)

Superfamília Helicoidea Rafinesque, 1815

Família Helicodontidae Kobelt, 1904
Helicodonta obvoluta obvoluta (O. F. Müller, 1774)

Família Hygromiidae Tryon, 1866

Subfamília Cochlicellinae Schileyko, 1972
Cochlicella (Cochlicella) acuta (O. F. Müller, 1774)
Cochlicella (Prietocella) barbara (Linnaeus, 1758)

Subfamília Monachinae Wenz, 1930 (1904)
Euomphalia strigella ruscina Haas, 1929
Monacha (Monacha) cartusiana (Müller, 1774)

Subfamília Geomitrinae C. Boettger, 1909
Trochoidea trochoides (Poirer, 1789)
Xerocrassa montserratensis (Hidalgo, 1870)
Xerocrassa penchinati (Bourguignat, 1868)

Subfamília Ciliellinae Schileyko, 1970
Montserratina bofilliana (Fagot, 1884)

Subfamília Hygromiinae Tryon, 1866
Cernuella (Cernuella) virgata (Da Costa, 1778)
Helicella madritensis (Rambur, 1868)
Xerosecta (Xeromagna) aragonis (A. Smitdt, 1853)
Xerotricha conspurcata (Draparnaud, 1801)

Família Helicidae Rafinesque, 1815

Subfamília Ariantinae Morch, 1864
Helicigona lapicida andorrana (Bourguignat, 1876)

Subfamília Helicinae Rafinesque, 1815
Cepaea (Cepaea) nemoralis nemoralis (Linnaeus, 1758)
Cornu aspersum aspersum (O. F. Müller, 1774)
Eobania vermiculata (O. F. Müller, 1774)
Iberus gualtierianus alonensis (Férussac, 1821)
Otala (Otala) punctata (O. F. Müller, 1774)
Pseudotachea splendida (Draparnaud, 1801)
Theba pisana pisana (O. F. Müller, 1774)